

~~AM. 13.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.
VI-51. ———
SIGNAT. MDCCCXIII.

27. 1
Jova Jova!

AUDITOR VERBI DIVINI CHRISTIANISSIMUS.

Sive,

Exercitatio Theologica,

Verum, genuinum, realem, debitumq;

PRÆDICATI VER-
BI DIVINI,

Publicè audiendi, modum delineans.

Cujus posteriorem mediam partem,

Spiritu Duce, Verbò Luce & fide Comite,

PRÆSIDE

VIRO Admodùm Reverendò atq; Excellentissimo,

Dn. GEORG. HENRICO HÆBER-

LINO, SS. Th. D. & P. Extraord. Eccl. Tubing.

Symmystâ, Superattendente Ducalis Stipendii,

Dn. Præceptore, Patrono & Promotore colendissimo.

Subses,

BLASIUS LÖWEY, Hungarus, SS. Th. Cultor,

& immerens Sereniss. Duc. Würt. Alumnus,

Publico cupidissimorum Verbi Divini Observatorum scrutinio proponit,

IN AULA THEOLOGORUM NOVA,

Ad Dies & Aprilis,

Qui habet in memoria, & servat in vita; qui habet in sermoni-
bus, & servat in moribus; qui habet audiendo, & servat faciendo;
aut qui habet faciendo, & servat perseverando: ipse est, qui di-

ligit me (Christum.) Augustin. Tract. 75. in Ioh.

TUBINGÆ,

Typis JOHANN. HENRICI REISL, ANNO MDCCLXXXII.

29.

24

3206

VIRI S

Magnificâ Strenuitate splendidissimo Dn;

Generosô Stemmate, & Theologico - Politicâ Sapientiâ
maximè conspicuo;

*Plurimum Reverendâ Dignitate, Amplitudine, Nobilissimorum Ordî-
num, Statuum Virtutumq; laude clarissimis;*

DN. JONÆ SCHRIMPFIO, Jcto celeberrimo, Comiti Pa-
latino Cæsareo, Ducis Elect. Saxonici, ut & multorum aliorum Prin-
cipum, Urbiumque S. R. I. Consiliario, Residenti & Agenti in Aula Cæ-
sarea Viennensi Inclytissimo, Mandatario perpetuo, &c. Communi Pau-
perum, maximè Studiosorum, Patrono longè gratiosissimo.

DN. GEORGIO GERHART, Carponensi; Inclyti Comitatus
Hontensis, Statuumque Regni Hungarici in nupera solenni Diæta Affes-
sori Primario longè spectatissimo, &c. Dn. quondam Hospiti ac Patrono
æstimatissimo.

Venerabili admodum ac Inclyto

CONVENTUI ECCLESIASTICO LUTHERANO,
qui in Regia Liberaque Civitate Sempronensi est, &c. Dnn. Promotori-
bus humillimo cultu suspiciendis.

DN. GEORGIO HODIKIO, { Regiæ Liberaeque Civitatis Günfi-
DN. JOHANNI SIMONY, { ensis Senatoribus Primariis Evan-
DN. THOMÆ HERICZ, { gelicis, &c.

Dnn. Patronis honoratissimis.

DN. JOHANNI ENSEL, Ecclesiæ Mezleniensis quondam
Pastori, Sæcri Contubernii August. Confess. Cis-Danubiani Notario,
Concionatori nuper Comitali dignissimo, &c. Gamalieli olim fidissi-
mo, nunc Patrono & in Christo Patri summè venerando.

DNN. JAURINENSIBUS, Evangelico-Lutheranis universis,
constantissimis Jesu Christi Confessoribus, Dominis Patronis colendissimis.

Posteriorem hanc Exercitationis Theologica

*partem, in contestandam devotæ mentis subjectionem, hu-
millimamq; sui studiorumq; suorum commendationem,*

D. D. D.

Cliens devotissimus,

Blasius Löwey, Hungar. A. & Resp.

THE S I S III.

Verbum DEI audiendum est memoriter.

§. 1. **U**T priora duo, haecenus pro viribus divinitus concessis, adstructa; ita tertium hoc audiendi Verbi Divini Correquisitum Papistæ nefariè proscribunt eo ipsò, quò non tm. auditores in otiosos & theatricos idololatriæ missæ spectatores transformant, & sine auditu Verbi Div. ex Idoleis suis, hâc finiti Missificii clausulâ: *Ite Missa est*, dimittunt; eâ erroneâ dementatos opinione, quòd solum illud sine intellectu auditæ Missæ opus proffit & sufficiat, subsequente Verbi auscultatione non necessariâ: sed etiam à lectione scripturæ arcent, & fide implicitâ eos credere, quod (sive scriptum, sive non) Ecclesia credit, jubent. Greg. de Val. l. 6. Analys. p. 205. seq. Ungersdorff. Gratul. p. 214. seqq. Thom. 2. sec. q. 2. art. 7. tract. de Sac. c. 1. citante D. Dieter. Instit. Catech. p. m. 490. Quanquam n. fides implicita sanò sensu à nostris admittatur, voceturque, *cùm, vel res & quæstiones ad salutem directè non pertinentes, ut circumstantiæ historice; vel apices controversiarum, citra jacturam salutis ignorabilium, non inficialium; vel doctrinæ fundamentales, quarum notitia non mox haberi potest, non distinctè, sed communi earum principiò, Scripturâ S., cognoscuntur; ut, cùm quis credit Scripturam S. esse veram, ille implicitè credit omnia, quæ in illa continentur.* Psalm. 119. vs. 66. *Hæc fides est quidem bona, & discenti ad tempus necessaria; sed ita, ut distincta postea notitia reddatur.* In sensu tn. Papistico meritò Carbonaria audit, cùm sit cæcus assensus, mera ignorantio, fatente ipsò Bellar. quando ait, *fidem propriè sic dictam meliùs per ignorantiam, quàm per notitiam definiri.* l. 1. de Inst. c. 7. Talis fides inferior est fide Diabolorum, notitiam habente Jacob. 2. vs. 19. *Quæ, quæso, consolatio ex hac fide: Credo, quod credit Ecclesia, si respondeat Spiritus S. Hebr. 2. vs. 4. Justus fide suâ vivet?* Imò, quid opponet mens perterrita sententiæ Judicis justissimi, quando errorum, quibus sæpè Ecclesia implicatur, accusabitur? Profectò supina hîc ignorantia non excusabit. Aliud v. longè scripturam nos docere, infra §. 3. dicetur.

Elenchus theoreticus.

Vid. Krom. Theol. Pol. Pol. p. 656.

Elenchus
practicus.

§. 2. Utinam autem non & inter nos Christianos detestabili-
lis rerum spiritualium, ob præposteram ac negligentem in audien-
do DEI Verbo attentionem, imperitia reperiretur. At multi
sunt, qui corpore in templo existentes videntur quidem audire Ver-
bum DEI, sed suis alibi cogitationibus vagantes, non magis,
quàm prorsus absentes, audiunt, de quibus ex Esa. 42. vs. 20. aptè
dixeris: *apertas habent duas aures; nec tn. audiunt.* Verùm si (di-
cente Lud. Viv. ad Introd. Sap. p. 316.) *in Citharædo turpè est, ali-
ud ipsum ore, aliud fides ejus sonare; multò est turpius, cum DEO psal-
limus, (addo ego: cum Verbum DEI audimus) aliud linguam di-
cere, (aliud aures audire:) aliud animum cogitare.* Multi sunt, qui
ad nugas attentissimi, ad Verbum DEI audiendum dormientes
sunt, ut, quid dicatur, minùs percipiant, quàm Turba Joh. 12.
vs. 29. minùs attenta, Vocem de cælo non observavit; sed *alii
tonitruum esse factum, alii Angelum fuisse locutum, dicebant.* Perpen-
dere hi deberent exemplum *Eutychi*, differente Paulò, *dormientis,
& tertio cœnaculo decidentis ac mortui.* Act. 20. vs. 9. seqq. Quò
periculosò somnò longè periculosior est somnus ipsorum, cum in
pulvinari Satanæ dormiant in mortem sempiternam. Multi sunt,
qui studiosè negatâ concionibus attentione, insuperque habitâ Vo-
luntatis DEI revelatæ cognitione, omnem hanc, tanquam ad se
prorsus non pertinentem, Ministerio Ecclesiastico curam securè re-
linquentes, ipsi res hujus seculi fluxas curant, tractantvè. *Hi de
sua incerti religione, ex aliorum pendent opinione, fluctuant, ac tem-
pore tentationis, armaturâ spirituali, suâ culpâ, destituti, miserè suc-
cumbunt.* Multi sunt, qui, ut liberiùs & minori cum irrequietæ
morsu conscientie delinquere, cupiditatibusque obsequi suis pos-
sint, Verbum DEI malitiosâ, vel absentia, vel inter concionan-
dum garrulitate, ab animo excludunt, conf. Sir. 21. vs. 17. 18. mal-
lentque hac in parte artem obliviscendi. quàm memorandi. Hæc
triplex est nequitia, coram judicio divino nq. excusabilis, sed di-
gna æternò gehennæ incendiò. Multi sunt, qui vanâ seducti per-
suasione, quasi doctiores sint, omnibus Eccl. Ministris, iis diligen-
ter auscultare detrectant, quos B. Luther. Tom. V. Jen. fol. 147.
his zelosis redarguit Verbis: *Alle Wort Gottes wollen haben/
daß man darauff mercke/und nachdencke / und nicht so über hin-
lauffe/und lasse sich duncken/man habe sie zu grund rein auß ver-
standen/*

standen / wie die leichtfertigen / sattsamen / überdrüssigen Geister
thun; wann sie ein Wort Gottes einmal gehöret haben / so muß
es ein alt Ding seyn / und gassen auff etwas neues / als könten sie
alles und alles / was sie gehöret haben. Welches gar ein gefährli-
che Plage und böse heimliche List des Teuffels ist / der damit die
Leuth furchtlos / sicher / fürwitzig / und zu allerley Irthum und Kots-
terey geschickt und bereit hat. Solcher heillosen Leuth hat der Teuf-
fel / jeß sonderlich vil unter der Rotten / da kein Sudler nicht ist /
so er eine Predigt gehöret / oder ein teutsches Cap. lesen kan / so
machet er sich selbst zum Doctor, und krönet seinen Esel / beredet
sich selbst fein / er könte nun alles besser / dann alle die ihn lehren.
Meister Klügel heisset man dieselbigen / die das Roß am
Schwanz können zäumen. Solches alles (sage ich) kompt
daher / daß man Gottes Wort so leichtfertig liest und höret / und
nicht mit Furcht / Demuth / und Fleiß darauff mercket. Conf. Ca-
tech. Maj. Luth. p. 428. *Plurimi denique sunt, quibus Verbum,
dum adlabitur, elabitur; dum adsuit, diffuit; dum affulget, extingui-
tur; dum spirat, exspirat; dum oritur, moritur.* Illos intelligo, qui
non tm. frigidè ac perfunctoriè audiunt Verbum, sed etiam ex tem-
plo domum reversi non meditantur, ac rursus animò ipsis excidit,
nec unq. in cordibus eorum radices agit, hincque nullos bonos fru-
ctus ferunt. *Hi sunt semper discentes & nq. ad scientiam Veritatis
pervenientes.* 2. Tim. 3. *¶ 7. Similes viro consideranti vultum na-
tivitatis suæ in speculo, statimq. in abscessu, qualis fuerit, obliviscenti.*
Jac. 1. *¶ 23. 24. Pudor profectò ingens est, inveniri in tam co-
piofa Evangelicæ lucis claritate homines, qui vix plus nihilò sci-
unt de Christo, & tm. volunt esse Christiani. Christiani sunt oves
Christi, quæ cognoscunt Christum; qui ergò sunt ignari, non sunt oves
Christi: nam licet baptismum acceperint; tu. Verbum, ut ex eo Christum
pleniùs agnoscerent, non curant.* Apostolus reprehendit Corinthios
1. Cor. 15. *¶ 34. quòd reperti fuerunt inter ipsos nomen Christia-
num gerentes; & tm. nullam, aut valdè exilem DEI & rerum divinarum
cognitionem habentes.* Similiter Hebræos. Hebr. 5. *¶ 12. quòd in Chri-
stianæ doctrina religionis nondum, quantum oportuerat, propter fædam
in audiendo socordiam, profecissent; cùm tm. docente eòd. Hebr. 6.
¶ 1. ad majora esset progrediendum, nec semper in rudimentis hæren-
dum.* Talis & hodiè quorundam est ignorantia, qui cùm multos

annos Evangelium audierint; tñ. ne catecheseos quidem capita vel memoriter saltem intelligunt, quia sacras superficialiter conciones audiverunt. Rati quippe, se, modò in Ecclesiæ Congregatione fuerint, etsi nihil didicerint, hoc ipsò jam fecisse officium Christianorum. Hinc in doctrina cœlesti non fundati, circumferuntur facilè ab omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris. Eph. 4. v. 14.

Stimulus impulsivus.

§. 3. Verum n. v. ad Verbum DEI memoriter capiendum ac tenendum, cum præcepti Divini, tum fidei Christianæ ratio necessitat. Illius quidem, cum DEUS in V. T. Magistratui librum legis describendum, secum habendum, legendum ac meditandum jugiter, Deut. 17. v. 18. Jos. 1. v. 8. & populo Israëlitico, legem cordibus penitus insigendam, filiis acuendam, domi forisq, nocte dieq, meditandam, manibus frontibusq, in signum alligandam, postibus domus, portisq, inscribendam, nec non in angulis vestium gestandam, ut quoquo versum oculos conjicerent, omnium DEI mandatorum recordarentur, Numer. 15. v. 38. Deut. 4. v. 9. c. 6. v. 6. c. 11. v. 18. ita Christus in N. T. Scripturam omnibus scrutandam, Joh. 5. v. 39. acceptam & auditam in mente habendam. Apoc. 3. v. 3. Et Apostolus Verbum Christi in nobis abundanter habitandum in omni sapientia Col. 3. v. 16. seriò mandaverint. Hinc adeò diligenter commendatur exemplum Matris Christi, conservantis omnia Verba ejus in corde suo. Luc. 2. v. 51. Auditorum, conciones Christi ardenti desiderio ad animum admittentium, ac plenè intelligere, & firmissimè in memoria retinere, cupientium. Marc. 4. v. 10. Samaritanorum, intendentium diligenter dictis a Philippo, unanimiterq, audientium Evangelium de Christo. Act. 8. v. 6. Et Beroënsium, Verbum cum omni aviditate suscipientium, &, audita à Paulò & Silà ita se haberent, quotidie scrutantium scripturas Act. 17. v. 11. Decrevit etiam DEUS, se Spiritu S. sub per Verbum annunciatum, auditione perceptum, & memoria commendatum, velle in nobis efficacem esse, & corda ad veram pœnitentiam agendam inflectere, & in vera fide conservare. For. C. Art. xi. p. 802. Fides quoque Christiana Verbum memorià complectendum esse exigit, cum ea, quippe notitià, assensu & fiducia constans, nequeat sine aliqua rei creditæ notitià, saltem quoad δπ, etsi non semper quoad δσπ, esse; nequeat brutò judiciò rei ignotæ assentiri, nequeat sanò motu, nisi in cognitum, αλγο ποσεν. Quod constat ex cœcinnati,

nati, & à Christo curati, exemplò, qui à Christo interrogatus Joh. 9. v. 35. credisne in Filium DEI? respondit v. 36. Quis est, Domine, ut credam in eum? Ubi Cæcus noluit credere in incognitum DEI Filium. Quare Christus eum erudit. v. 37. 38. Cognitò itaq; Christo, dixit: Credo, Domine. Idem porro patet ex Esa. 53. v. 12. Joh. 17. v. 3. Sap. 15. v. 3. Acte Hebr. 11. v. 1. Fides est elenchus; at quomodo arguet sine cognitione? Et hæc quidem cognitio aded est necessaria, ut etiam naturâ muti & surdi, ex auditu Verbi Div. fidem concipere nequeunt, per picturas, nutus & gestus debeant informari, quò cognitionem de Christo, fiduciam cordis in ipsis generantem, & ad salutem sufficientem hauriant. Bald. C. C. lib. 2. c. 12. Caf. 12.

§. 4. Ita ergò summâ curâ, studiò ac diligentia nobis tradandum est Verbum DEI, ut ea, quæ ex eo discimus, recitare, meditari, nosque invicem, juxta monitum Pauli. Col. 3. v. 16. docere ac monere possimus; aded quidem, ut Minister Eccl. cum Paulo nobis, ut prudentibus, loqui. 1. Cor. 10. v. 15. nosque colaudare queat, ex Rom. 15. v. 14. Id quod citra memorialem Verbi impressionem fieri nequit: *tm. n. scimus, quantum memoriâ & iudiciò tenemus.* Tenenda autem doctrina cœlestis ad salutem necessaria ac sufficiens, non *tm. Theologiae Studiosis specialiter sic dicta,* sed & singulis omnium ordinum hominibus. Nam quamvis non omnes homines sint *Theologi professione,* ut alios doceant publicè viam salutis; debent *tm. esse confessione.* Evolve Rom 10. v. 8. 9. 1. Joh. 4. v. 1. Matth. 7. v. 15. 1. Petr. 3. v. 15. Quomodo n. reddent rationem fidei suæ, errantes, nescientesq; scripturas, neque virtutem DEI. Matth. 22. v. 30. Rom. 15. v. 4. Quapropter pueris ab ineunte ætate in Catechismo, moxque in legendis sacris Bibliis piè ac diligenter exemplò Timothei. 2. Tim. 3. v. 15. versandum, sacras postea conciones multò majore cum fructu audientur. Adultis, p. animò presenti, p. repetitione frequenti, incumbendum est discendo DEI Verbo: nam si gentes in sacris suis per Praeconem denunciari adstantibus curarunt: Hoc age! admonentes, sacra facientes non aliis occupari cogitationibus debere; quantò magis Christianos in auditu Verbi decet, non distractò hinc inde ac vagabundò animò cultum hunc DEO prestare? Luc. Osiandr. in Sir. 18. Ac, cum Repetitio sit Mater eruditionis, Verbum DEI nq. non præ aribus & oculis habendum, auditum mente pertractandum. Job. 5. v. ult. dicta.

Ductus Di-
dascalicus.

dictaque scripturæ & exempla in sacris concionibus allegata, domi in Bibliis sollicitè inspicienda. Eâ n. piâ sedulitate ac ruminacione Diabolus, ex animo hominum Verbum eripere satagens, profligatur, fides Vera confirmatur, sana doctrina mentibus melius imprimitur, intelligentia cœlestium Mysteriorum clarior auctiorvé redditur; *habenti enim dabitur* Luc. 8. *ψl.* 18. ac operibus deinceps ipsis perficitur. De quo postremo jam

THESIS IV.

Verbum DEI audiendum est efficaciter.

§. 1. **H**oc ult. Correquisitum est verè punctum illud extremum, in quod tria priora contendere, & tanquam in complemento suo ad æternitatem absolvi eâ quidem summâ exigentis connexionis necessitate, debent, ut hœc absente, illa reddantur cassa non secus, ac Christus *quadruplicem auditorum ordinem esse docens, ultimum saltem approbat.* Matth. 13. Undè non in illis tm. debite, sed & in hoc maximè exsequendò omnis universis singulis cura, opera atque studium sollicitè collocandum, *Verbum nempe per aures avidas veneranter ad intima cordis penetralia demittendum, inibiq. radices agere ac fructificare permittendum esset.* At v. rarissima hæc, mirandum deplorandumque in modum perditâ senescentis mundi ætate, avis est. Proindè, ut differentia falsos inter & genuinos Christianos, quoad quartam hanc verbi audiendi rationem, transpareat, bipartitò eos lustrabo.

Vanè gloriabundi.

(1.) de appellatione Christianâ.

§. 2. Prior classis Titularium sive nominalium est, qui haberi, non esse Christiani, volunt. Inter hos (α) numero excedunt vanè gloriabundi, qui imaginarium ac labialem Christianismum externò tm. ore, psittacorum more, crepant; reipsâ Epicureismum & Ethnicismum vivunt. O damnandam turpitudinem! Quid hos juvat verbis magnificè sese appellitare Christianos, cum opere ipsò nihil declarent Christianis dignum? Nominis saltem putamine speciosè sese ostentant; nucleum autem ipsius rei non habent. Scil. ut fratres Josephi se probos esse Viros dicebant. Gen. 42. *ψl.* 11. & impii Judæi: *Pater noster Abraham est,* ingeminabant Joh. 8. *ψl.* 39. ita hi se se veros Christianos, & filios ac hæredes DEI falso obtendunt, ita, ut nihil tritius apud ipsos & vulgarius sit nomine Christianò, sed nihil rariùs re & personâ.

sona, juxta illud: multi homines misericordes vocantur; virum autem fidelem quis inveniet? Prov. 20. v. 6. Mendacium v. est, se Christianum dicere, & opera Christi non facere: mendacium est, Episcopum, sacerdotem, vel clericum se profiteri, & contraria huic ordini operari. Ambros. Similes sunt formosis, sed improbis, venustæque ac egregiè exornatæ meretrici. Et sub prætextu libertatis Christianæ, quæ cum Corinthiis valdè abutuntur, quasi nihil non ipsis liceat, modò Christiani vocentur, pravis carnis concupiscentiis frenum laxant. Sunt Christiani non secundùm esse, sed secundùm dici; nomine Christiani, opere Judæi; titulò Israëlita, re populus Gomorrhæ, & filii Belial, præter nomen nihil Christianum habentes. Arrigant hîc aures & audiant, quid fratres Josephi, duriùs tractati, mox invicem confessi fuerint. l. c. v. 21; quid Christus responderit Judæis: l. c. & Angelo Ecclesiæ Sardis: Apoc. 3. v. 1; quid Job. Baptista. Matth. 3. v. 7; Quid Paulus doceat Rom. 8. 9. & 10. capp. Galat. 5. v. 13. 2. Tim. 2. Tim. 2. v. 19; quantoperè Jacobus c. 2. corripiat eos, qui Christianismum verbis magis, quàm reipsâ profitentur. Meminerint, quid dixerit Cypr: Qui cupimus esse Christiani, debemus, quod Christus docuit, imitari. Intelligant, quisnam dicendus sit bonus Christianus? Qui fidem Catholicam profitetur, & juxta eam, ut Christianum decet, vivit. Christianus nemo rectè dicitur, nisi qui Christo moribus (prout valet) coequatur, Cypr. Christiani nomen frustra sortitur, qui Christum minimè imitatur: quid n. tibi prodest vocari, quod non es, & nomen tibi usurpare alienum? Aug. Cogitent, Christianum non esse rem vilem ac facilem, cùm Christianum esse majus sit, quàm Regem esse, B. Lans. Consult. p. 801. Quid? summum mysterium, maximum miraculum, gloriosissimum & sanctissimum DEI plasma; imò omnium mysteriorum, miraculorum, & plasmatum divinorum amphitheatrum, speculum, sigillum, centrum, & compendium est Christianus. Existiment, non nudum nomen, sed rem ipsam facere Christianum, perindè ac Pontificii dicunt, non habitum & tonsuram, sed mutationem morum & integram mortificationem facere verum religiosum. Studeant ergo verum Christianismum moribus magis quàm sermonibus exprimere; & quia à Christo Christiani denominantur, etiam ipsius virtutes imitentur, vi dicti Matth. 11. v. 29. 1. Petr. 2. v. 21. Cùm n. Christus sit Veritas vera Joh. 15. v. 1. veri autem Christiani palmites; certè non Pampinarij, sed fru-

G

Quarii,

B. Meisn. O.
rat. de Chri-
stiano.

2. De Eccle-
sia & Reli-
gione.

Quarii, fructum afferentes centuplum efficaciam vitis, cui inexistunt. In hac igitur vite manendum, in hac subsistendum & fructificandum, si quis Christiani titulum mereri, nec foras ejici desiderat. Sanè Christum verbotenus profiteri suum Salvatorem, & in hoc agnitionem, cultum atq; timorem DEI fingere; interim eò in corde & operibus negatò. (Vid. Tit. 1. v. 16.) à labe Judaismi ac Turcismi non multùm distat. Christus n. non minùs, imò magis impià vità, quàm verbis, negatur: non itaque verbis tm. confiteri Christum, sed eundem quoque moribus exprimere, quod fit studiò imitandi ipsum, oportet. Huc refer col. 2. v. 6. 1. Joh. 2. v. 6. Joh. 8. v. 12. Non solum Christi passio sit Christiani meritum; sed & Christi actio sit vitæ ejus exemplum: Alioqui qui Christum detrectat sequi, Christum non consequetur; nec eò fruetur, qui eum non vult imitari. Consequenter nec gloriatio de agnitione DEI bona est. Vid. 1. Joh. 2. v. 4. Cultus est profanus: nam DEUS laudatur & honoratur non verbis tm., sed pietate impr. vitæ, gratitudoque DEO morum innocentiam probatur. Timor DEI simulatur potius, quàm habetur: nam DEUS verè timetur, gnaviter faciendo ea, quæ ipsi grata esse, ex Verbo ipsius constat; quæque displicent, vitando. Porro, quid juvat de Ecclesia ac religione gloriari, profitendo: apud nos viget vera, sincera, orthodoxa, Evangelico-Catholica Ecclesia atq; Religio; & interim nec fides nec mores professioni respondent? Sc. hi illi, qui dicunt, se Judæos esse, & non sunt; sed sunt Synagoga satana. Apoc. 2. v. 9. adeoque mentiuntur. c. 3. v. 9. Ut n. non omnes, qui ex Israël sunt, hi sunt Israëlita, Sc. Rom. 9. v. 6. ita non omnes, qui jaçant titulum Ecclesiæ Evangelicæ, sunt tales; sed qui verè in Christum credunt, & professionem fidei morum sanctitate ornare student. Sanè increduli & flagitiosi, si dicant se habere societatem cum DEO, ac viva esse Ecclesiæ membra, mentiuntur, etiamsi in externa ejus congregatione versentur 1. Joh. 1. v. 6, 7. Quorum corda fide purificantur, totaque juxta DEI Verbum vita instituitur, ii proximi DEO; contaminati autem & perversi, aversi à DEO. Act. 15. v. 9. Prov. 21. v. 8. Ecclesia dicitur mons DEI pinguis Ps. 68. v. 15, 16. Qui ergò palmites spiritualiter infrugiferi, in Ecclesia numerus tm. sunt; vel ut Apostolus loquitur: in magna DEI Domo non vasa aurea & argentea, sed lignea & fictilia, adeoque non in honorem, sed in contumeliam. 2. Tim. 2. v. 20. Si quis autem

autem emendaverit se ab istis, erit vas in honorem &c. At tunc bona est gloriatio de Veritate Religionis Christianæ, cum reipsa ejus declaratur professio, quæ requirit immutationem & renovationem animi, induitionemque novi hominis ita, ut uterque *avv-
muer* & conspiciatur. Eph. 4. v. 22. seqq. Ut ergo laus eloquentiæ non affectanda Ministris, fructu interim admodum exiguo in Ecclesia docentibus: ita religio Christiana auditoribus non in lingua tm. habenda; sed in effectu veræ pietatis demonstranda: Evolve 1. Cor. 4. v. 21. 1. Thes. 4. v. 7. 2. Tim. 2. v. 5. Pari <sup>3. De Mini-
sterio.</sup> cum gloriatione de religione & Ecclesia modo se quoque gloriatio de puro ejusdem Ministerio habet: cum quis multum garrit, de possessione legis & Evangelii, sinceraque ejus prædicatione, ac de legitima sacram. administratione; adeoque loquitur de fœdere DEI cum G. H. inito; gloriatur, se esse redemptum sanguine Christi; jactat, se baptizatum, se fugere pseudo-prophetas &c; & interim neglecto verbi obsequio, piam & irreprehensibilem vivendi rationem tq. carcerem, abominatur, fœdissime suis obsequens cupiditatibus. Scil. ut Israëlitarum olim stultè putarunt, ob externam Arcæ præsentiam, sese, quamvis impœnitentes, hostibus terrori ac victoriæ fore: unde & temerariè eam ex Silo in castra contra Philistæos adduxerant; sed non juvit eos, quippe & ipsa capta, sacerdotes occisi, populusq; cæsus, 1. Sam. 4. v. 4; aut, ut Judæi frustra illi suum repetierant coccysum: Templum Domini &c. Jer. 7. v. 4. nec non seiplos circumcisos appellantes, vanè ea in re gloriabantur, cum fuerint tm. circumcisi quoad carnem manibus hominum, non quoad corda spiritu DEI Rom. 2. v. 28. & proindè connumerati gentibus, ad populum DEI non pertinentibus, Jer. 9. v. 25: ita vesanè opinantur, gratisque jactant hodiè illi, se esse Christianos satis bonos, si Ministerium Verbi & sacr. purum ac legitimum habeant in medio sui, eoque externè utantur, vel non utantur, nec vitam juxta illud instituant. Ita Germania (scribit Luc. Osiandr. in Matth. 16. jam per multos annos Verbum DEI, sed non magnò fructu, audit. Hinc devoti Ecclesiæ Ministri, auditores in peccatis securè pergere, neque sanis affici admonitionibus, videntes, dolent; imò DEUS jam olim de similibus impietate populorum graviter conquestus est Jer. 12. v. 2. Ezech. 33. v. 30. seqq. Nam, ut frustra jactant charitatem, ac vitæ sanctimoniam, qui corruptam profitentur doctrinam;

ita frustra gloriantur de sincera Evangelii doctrina, qui flagitiosè vivunt & charitate sunt vacui: *Frustra præclare ac eruditè docetur, ubi nemo est, qui auscultet: Frustra benè ac salutariter monetur, ubi nulla subsequitur emendatio.* Ut n. bonæ leges non tm. ferendæ, sed & observandæ; ita Verbum DEI non tm. prædicandum, sed &, quod id requirit, ipsò opere faciendum. Non sufficit, amplecti Evangelium Christi; sed etiam dignè eò vivendum: *Non sufficit, abstinere à fermento falsæ doctrinæ.* Matth. 16. vs. 6. *sed etiam scelerata cavenda vitæ turpitudine.* 1. Cor. 5. per tot. *Ut circumcisio, servatâ lege, profuit: non servatâ, facta est præputium* Rom. 2. vs. 25; *ita baptismus suppositâ fide & piâ vitâ, prodest: utq;, non qui in manifesto, sed qui in abscondito, fuit Judæus; ita, non qui externè jactat Christianismum, gloriaturq;, de baptismo, sed qui cor gerit Christianum, veraq;, fidei & pietatis documenta conspicienda præbet, est Christianus.* Verbo: Professio sinceræ doctrinæ integritate & munditiâ vitæ est ornanda: nam Evangelium non docet, quasi liceat unâ cum divini professione Verbi profanam ducere vitam; vide Tit. 2. vs. 11. Cùm ergò nos ex gentibus oriundi, ex singulari DEI gratia & misericordia purum DEI Verbum copiosè habeamus, Evangelicarumque participes promissionum facti simus, pro immensò hoc DEI beneficiò, non solùm verbis, sed impr. factis ac novâ obedientiâ DEO gratitudinem declaremus. Neque existimemus, nostro satisfactum esse officio, si sinceros audiamus Doctores & admiremur; interim v. ipsorum doctrinæ non pareamus: Nam ut non sufficit dicere: *Domine, Domine;* & interim non facere faciendâ. Luc. 6. vs. 46. ita non sufficit, habere Verbum; nec tn. ei obsequi. Auditum itaque Verbum per expressionem factorum ad usum nostrum transferamus: ita ex rectò Verbi & inculpatæ vitæ studiò, nos esse à DEO electos, colligere licebit. Cum dictis jam gloriationibus incedit & illa, quâ fides, pietas, charitasque simulantur: ut cùm quis de vera fide, quâ tn. se carere malefactis imprudens testatur, vanò ore gloriatur. Apud talem, professione fidelem, actu nullum, fides est *titulus sine re, vel res de solo titulo.* Quam vanitatem Jacobus satis redarguit, vid. Jacob. 2. vs. 14. seqq. ubi ejusmodi fidem dicit esse *mortuam, & Diabolis communem.* Non ergò sufficit externa fidei professio, sed ut quis verè fidelis habeatur, necesse est huic signo accedere opera pietatis, proculque

4. De fide,
pietate &
charitate.

culque abesse vias carnis: *fides n. non potest existere in his, qui secundum carnem vivunt, qui delectantur cupiditatibus suis & obtemperant iis, nec existit cum mortali peccato.* Apol. A. C. p. 86. Unde Paulus asserit, Christianos debitorum esse, non carni, ut secundum carnem vivant: proinde professio fidei morum confirmate est ornanda. Ornanda, inquam, non tm. ore pietatem profitendo; dicendo & non faciendo, sicut Saul dixit, *se audivisse vocem Domini, & ambulasse in via, per quam misit eum Dominus; & tn. non fecit.* 1. Sam. 15. v. 20. sed revera & genuine, juxta DEI mandata, quantum quidem in hac carnis infirmitate potest, eam præstando. Adeoque dilectio DEI & proximi habenda, secus, ac olim Israëlitarum, Ps. 78. v. 36. 37; secus, ac qui hodiernum charitatem jactant, & blandò simulant sermone; re autem ipsa non demonstrant: tales sunt similes nubibus, pluviam promittere visis, nec tn. eam dimittentibus. Prov. 25. v. 14. Unde rectè Rungius: *Illustre, ait, est nomen charitatis Christianæ; sed nomen magis notum, quàm res, præsertim his postremis seculis; secus denique, ac qui salvò (ipsorum opinione) amore DEI, inimicitias cum aliis verè Christianis gerunt, odia fovent, felicitati & vitæ illorum invident atque insidiantur.* Sed hi, velim, audiant omnes, quid scriptura dicat: Marc. 12. v. 31. Joh. 14. v. 23. 1. Joh. 3. v. 18. 19. c. 4. v. 20. c. 3. v. 14. 15.

§. 3. Labiales Christiani sunt (β) Theoretici, qui Christum in codicibus, non in cordibus habent; qui veram ac cælestem doctrinam in ore, non in pectore gestant; quique, ut Athenienses, nòrunt, quid sit honestum, sed non faciunt. Quot n. sunt, qui vident multa, neq; observant. Esa. 42. v. 20. qui benè docent, sed malè vivunt; qui alligant onera gravia, & importabilia, ac imponunt in humeros hominum, digitò autem sub nolunt ea movere. Matth. 23. v. 4. adde Luc. 11. v. 46? Quot sunt, qui de sacræ Mysteriis scripturæ & articulis religionis Christianæ doctè & accuratè differere possunt; sed quod ore dicunt, opere non ostendunt: qui multa de fide disputant; & fidè nullam in corde habent: qui ore sanctum Christi Evangelium profitentur; suis interim flagitiis religionem Evangelicam infamant? Quot sunt, qui aliorum errata ex Verbo DEI egregiè reprehendere queunt; ipsi tn. enormiter vivunt: qui Papisticam idololatriam, & alias hæreses solidè refutare didicerunt; interim vitam ipsi minime Christianam agunt: qui alios strictè correctos, conversosque

Allegante
Rndò ac piò
Dn. Buriò o-
lim Past.
Carp. in
Hung. nunc
Exul. Wra-
tisl. in Mo-
tiv. benef.
Exul. p. 25.

Theoretici.

volunt; ipsi corrigi convertique nolunt? Talibus præter gravem
 illam Pl. 50. vs. 16. seqq. redargutionem, meritò dici potest: *Pro-*
genies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Sc. Matth.
 12. vs. 34. 35. Utinam vita horum scientiæ ipsorum concordaret!
Utinam tam benè facerent, quàm loquuntur benè! O si tantam adhi-
 berent ad extirpanda vitia sua & virtutes inserendas diligentiam,
 quantam ad movendas quæstiones; profectò non tanta mala, tan-
 taque in populo scandala fierent! Verùm scire desiderant omnes,
 & plerique in eo subsistunt, neglectâ pietatis praxi, *ob depravatum*
seculi morem, quò scientia cum admiratione celebrari, præmiisque
ornari solet; at probò ducitur esse probum: Ipse decor recti, facti si præ-
mia defint, non movet, & gratis pœnitet esse pium. Verùm falsus i-
 pse fallit mundus: Nam (a) non appetenda, quæ foris admira-
 tionem præbere videntur; sed ea totâ sedulitate tractanda, quæ
 vitæ emendationem & fervorem dant: *Omnia terrena cum Pau-*
lo ut stercora, ad Christum lucrifaciendum, existimanda. Philipp.
 3. vs. 8. magisque cum Mose eligenda afflictio cum populo DEI, quàm
 temporalis peccati habenda jucunditas; *majores divitiæ thesauris Æ-*
gyptiorum estimandum improprium Christi. Hebr. 11. vs. 25. 26. Quid
 n. est homo inde melior, quia reputatur ab homine major? quan-
 tum unusquisque est in oculis DEI, tm. est, & non amplius. Ni-
 bil prodest, inquit B. Gerhard. *si omnes te laudent, & conscientia accu-*
set: econtrâ nihil obesse poterit, si omnes derogent, & sola conscientia
defendat. Huic nihil est occultum; ipsa est actor, testis, judex, tortor,
 carcer, flagellum, exsecutor, carnifex. Undè is tm. verè gloriari
 poterit, cui conscientie testimonium de fide non ficta consonat,
 teste Paulò 2. Cor. 1. vs. 12. (β) tm. in exaltatione justorum multum
 decus est. Prov. 28. vs. 11. *Charitas Christi notitiâ supereminetior.*
 Eph. 3. vs. 19. adde Sir. 25. vs. 14. seqq. *Et utiq; est fructus justo*
 Pl. 58. vs. 12. *siquidem hujus & alterius pietas fert præmia vitæ.* 1.
 Tim. 4. vs. 8. Quare etsi spiritualium scientia rerum in se bona &
 necessaria, non sit culpanda; conjungenda tm. ei, imò præferenda
 semper est bonarum conscientia virtutum, juxta illud: *Initium sa-*
pientiæ timor Domini, Prov. 9. vs. 10. adeoque dist. *inter cognitio-*
nem historicam, & salutarem: sine amore DEI omnis scientia inuti-
 lis, imò noxia; *scienti n. bonum facere, & non facienti, peccatum est*
 illi. Jacob. 4. vs. 17. *E contra doctus verè ille est, qui voluntatem*
 DEI,

Mcd. 33.

DEI, quam scit, non suam, facit; vide, quid dicat Johannes. 1. Joh. 2. vs. 3. 4. adde Tit. 1. vs. 16. Meritò quidem unicuique in id incumbendum, ut sit, aut fiat verè Orthodoxus, seu rectam foveat de religione opinionem, eaq; alios ignaros discendiq; cupidos imbuere, contradicentes refellere, errantes corrigere &c. queat; hoc ipsè tm. ratio orthodoxi tota non absolvitur. Vid. Rom. 2. vs. 17. usque ad 24. Nam δόξα non tm. opinionem, sed & gloriam significat, & inde orthodoxus, quasi Vir rectæ gloriæ dicitur, qui non tm. de recta doctrina, sed & vitâ gloriari potest; qui & rectè credit, & secundùm eam fidem rectè vivit. Quò nomine non potest vocari, qui recta quidem dogmata habet, sed obliquè vivit, etiamsi illud sibi præ aliis vendicet: doctrina n. debet esse omnis sanctitatis fundamentum; aliàs cui bono est doctrina, nisi pia ei vita superstruatur? Sola cerè scientia Verbi DEI, quâ quis de religione & pietate eruditè & speciosè differere potest, cor interim timore DEI vacuum habet, hominem minimè ornat: Variis quippe instructus donis administrantibus; charitatem autem, seu dona sanctificantia, non habens, haud aliter est Christianus, quàm as tinniens, aut cymbalum resonans, quod sonum quidem edit, sed nec vitam, nec intellectum habet. 1. Cor. 13. imò nisi praxi vel maximè gaudeat, quantacunq; sit instructus eruditione, docente ibid. Paulò, nihil est. Unde rectè Francisc: *Tantum scis, quantum operaris.* Et B. Brentius in Joh. 14. *Evangelium non solùm sciendum, sed & fide ac fructibus servandum.* Non ergò sufficit, ut saltem sciamus de veri erga DEUM & proximum Christiani officiis scitè discurre; sed ut ea reipsâ pro virili præstemus. Legisperitus Luc. 10. benè respondit ad quæsitâ Christi; sed annè propterea fuit justus? Garrere multum de religione Christiana etiam hypocritæ & homines profanissimi possunt; oportet autem facere, in quo Christiana consistit perfectio & absolvitur. *Non prodest scientia superiorum sine charitate, quia etiam Diabolo nota sunt mysteria; charitas autem solius verè pii propria: adeoque scientes saltem & non facientes similes sunt Dæmonibus, Christum non tm. scientibus Marc. 1. vs. 24. c. 2. vs. 34. Luc. 4. vs. 4. sed & confitentibus, Marc. 4. vs. 11.* Ita verò quis velit esse Christianus? Non denique reddit beatum sola scientiæ magnitudo, præsentè conscientiæ immunditiâ coram DEO, qui potissimum ex factò aliquandò judicabit. Certè in extremo iudicio non quæretur à nobis: *quid legerimus? sed; quid*

Gerh. Med.
36.

quid fecerimus? nec: quam benè dixerimus? sed: quam benè vixerimus? Non hunc statim pro filio suo & hærede vitæ æt. DEUS agnoscat, qui multum scit; sed qui ipsum, & propter ipsum, proximum diligit: qui docuerit & fecerit, inquit Salvator, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Matth. 5. vs. 19. Item: Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Joh. 13. vs. 17. Quisquis itaque Christo nomen dedit, hæc duo debet habere requisita. 1. Ut in sinceritate doctrinæ & agnitione DEI proficiat. 2. Fructus bonorum op. saluberrimos copiosè proferat. Cæterum legat studiosè Dedic. Medit. sacr. B. Meisn. & in usum omnino convertat.

Consuetudinarii & Hypocritæ.

§. 4. Nominalium numerum Christianorum augent (γ) Consuetudinarii & Hypocritæ, quorum illi ex pura pura consuetudine visitant templum; interim in auditu Verbi Divini, cortice tantummodò contenti, nucleum, usu verò applicandum, ne attingunt quidem, nec ad quotidianum profectum, accenduntur, sed juxta mores hujus seculi vivunt: Hi quoque, ne aliis tales, quales sunt, videantur, ad publica sacra accedunt, eaque in re non volunt postremi videri; at templò vix egressi, mox se volutant in luto improbitatis: *Manè publica inter sacra Angelos simulant; à meridiè Bacchanalia vivunt*, vide exemplum adulteræ. Prov. 7. vs. 14. Illi falsa de opere operato opinione fascinati, putant, omnia se rectè habere, totamque in eo pietatem esse sitam, si modò externas cultûs divini ceremonias observent, *sacras Evangelii conciones audiant, psalmos in templo canant, aliquot è libello precationis recitent, cœnamq; Domini in anno aliquoties sumant*; interim tepidi, imò frigidi manent, spiritualemq; DEI cultum, pœnitentiam & invocationem nominis divini negligunt: perindè, ac Papistæ quidam, si semel in die Missam audiant, omnia sua expiata esse scelera autumant: Hi tempore sacrorum faciendorum magnam pietatis speciem, & ingens religionis studium præ se ferunt; interim virtutem ejus abnegant. 2. Tim. 3. vs. 5. Illi, ut ficus sterilis Luc. 13. vs. 6. in externo Ecclesiæ cœtu vivunt, & Christianos se profitentur; interim palàm secundùm carnem vivunt, nulla B. O. faciunt, sibi que, non DEO, vivunt: Hi simiæ sunt sanctorum in regno Christi hominum, opera illorum externè imitantes; perfectam v. viam ingredi, aut ullum vincere vitium, minimè conantes (*pii n. etiam remotis hominibus semper DEUM in conspectu habent,*

habent, & ideo sicut in die honestè ambulant, Rom. 13. v. 13) Sunt parietes dealbati Act. 23. v. 3. scabros lapides niveæ albedinis tectorio abscondentes. Sunt sepulchra pigmentata, cadaverosam istâ colorum venustate immunditiem tegentia Matth. 23. v. 25. seqq. Sunt porta Sodomitica, impuros sub aureo cortice cineres habentia. Sap. 10. v. 7. Sunt splendida templorum busta, intus fœdis olentia cadaveribus: avaritia nempe, odiò, invidiâ, superbiâ, luxu, libidinibus, aliisque pravis cupiditatibus. Foris videri volunt religiosi, intus sunt pleni nequitia: Similes profectò monachis, qui foris nitent sanctitate; intus scatent iniquitate: corpus in choro; animus in thoro: nocte venerem amplexantur, mane virginem venerantur. Innocent serm. 2. in die Cin. Tom. 1. p. 21. Illi scripturam videntur ad cœlum usque extollere; interim vitam ad ejus normam, nec reformant, nec informant. O perversitatem hominum! in secunda petitione petunt Spiritus S. gubernationem; & tñ. nolunt ei parere: in tertia implorant sanctitatem vitæ; & tñ. illam sequi non annuntuntur: Hi quoque amplectuntur Evangelium Christi, sed propter spem majoris proventus, atque libertatis, non ob animæ salutem. Illi, salvis rebus, laudant præstantem Concionatorem, honorant, dictaque & facta ejus mirantur, ac de illis audire gestiunt; sed indè neque in religione, neque in moribus fiunt meliores: Hi quoque externè Ministros Ecclesiæ non videntur averfari; quin eorum comitatu stipari in frequentando cultu sacro gestiunt, saltem ut videantur ab hominibus; interim à pietate & religione cor ipsorum longè abest; uti constat de Saule, qui, cum se euntem ad exercendum cultum comitari Samuel abnueret, retenturus eum, etiam alam pallii ejus rupit. 1. Sam. 15. v. 25. Similiter Simon Magus credidit, baptizatus est, adharebat Philippo, & signa ac virtutes fieri, stupens admirabatur; sed perditissimum eum fuisse hypocritam, opera ostenderunt. Act. 8. Quid de his universim DEUS dicat, ne graveris, pie Lector, in timore Domini videre Esa. 58. v. 2. seqq. Jer. 12. v. 2. Ezech. 33. v. 30. seqq. Matth. 15. v. 9. Luc. 6. v. 46. Certè physica è domo in templum itio, physica aurium ad audiendum DEI Verbum accommodatio, quæ est obedientia externa in viribus humanis posita, & à non-renatis quoque præstabilis, non sufficit. Vid. König. Th. Pos. p. 107. §. 240. seqq; sed requiritur ad ire in templum informationis, ex Verbo DEI capiendæ, causâ; audire verbum DEI animò proficiendi; teneri

Citante B.
Dieter. Inst.
Catech. de
Ecccl. q. 6.

H

desi-

Excerptum
Resp.

desiderio credendi; atq; habere serium iuxta verbi praescriptum vivendi propositum. Ut autem ea locum inveniant, omnem hominum, praedicationem Verbi non decenti modo recipientium, culpam exulare necesse est. *Inquient: Quomodo possumus peccata vitare, & semper bene operari, cum simus in peccato concepti, nati, & ad omnis generis delicta proni?* Audiant; utique non ipsos, sed DEUM in ipsis operari velle & perficere; ipsi saltem admittant, & ne malitiosum ei obicem ponant. Claudicantes in utramque partem, cultum puta sacrum frequentantes, & simul impiè viventes, adeoque priori quidem resp. DEO, posteriori v. Diabolo, mundo & propriae carni inservientes, non placere, vide Matth. 6. v. 24. 1. Cor. 10. v. 21. 2. Cor. 6. v. 14. 15. Quid est externarum observatio ceremoniarum, publicumque religionis exercitium, si nullam in Christum fidem, nullamque in corde charitatis DEI & proximi micam vigere, omnia caetera studia demonstrent? falsimonium est. Opere saltem operatio & externò DEO non placetur. *DEUS sacrificia Levitica in scriptis Mosaicis requisivit, eorumq; formam & numerum in diebus festis observandum exactè descripsit: eadem tñ. in libris Prophet. saepius respuit, quia Judæi illa non offerebant ex fide in Messiam, & corde poenitenti; sed putabant, placere DEO ex opere operatio.* vid. Esa. 1. v. 13. c. 66. v. 1. seqq. Prov. 15. v. 8. Sir. 35. v. 1. seqq. 4. Esd. 11. v. 31. Ita frigidus hodiernorum ac inanis cultus Christianorum, externus verbi auditus, & sacramentorum usus, vel potius abusus, non facit veros Christianos; sed oportet habere Spiritum Christi, quem qui non habet, non est Christi. Rom. 8. v. 10. Etsi ergò subindè quis visitet templum, multas in eo demurmuret preces, canticis DEUM laudet, audiat Verbum, sacramenta usurpet, & eleemosynas eroget; si tñ. animum intus habeat infidelem, & sine vera poenitentia ac pietate in securitate carnali vivat, nullam DEI gratiam reportabit. Exterior n. ejus cultus nil nisi mera hypocrisis & occultæ in corde impietatis tegumentum est. Quò fit, ut *DEUS peccatores orantes non audiat* Joh. 9. v. 31. David n. *iniquitatem, inquit, adspexissem in corde meo, non exaudisset Dominus.* Ps. 66. v. 18. Itaque perindè est, ac si non orarent; imò pejus: reputatur enim ipsorum oratio pro peccato; cum, *quod non est ex fide, peccatum fit.* Rom. 14. v. 24. *Nec speciosa est laus in ore peccatoris.* Sir. 15. v. 10; *sed directos decet collaudatio.* Ps. 33. v. 1. Notum porro est distichon: Non

Non vox, sed votum; non musica cordula, sed cor;

Non clamans, sed amans, cantat in aure DEI.

Nec sat est audire verbum; Christus n. Joh. 8. *ψ*l. 51. dicit: *Si quis sermonem meum NB. servaverit (non v. saltem audiverit) h. e. ei obedierit, & secundum illum vixerit, sicut ipse Christus *ψ*l. 56. non videbit mortem in aeternum. Conf. Jacob. 1. *ψ*l. 22. Non annunciat-ur verbum tm. ut audiatur, sed ut opere compleatur. Deut. 5. *ψ*l. 1. Qui verbum DEI audiunt, in luce salvifica versari debent; verbum n. est lucerna pedibus *Ps.* 119. *ψ*l. 105. Nec sacramentum, sed fides sacramenti justificat. vid. Marc. 16. *ψ*l. 16. Matth. 26. *ψ*l. 26. ubi verbum pro vobis requirit omnino corda credentia. Luth. Catech. Min. p. 382. Nec eleemosynæ hypocriticæ DEO sunt gratæ. vid. Matth. 20. *ψ*l. 1. seqq. Marc. 12. *ψ*l. 21. 1. Cor. 13. *ψ*l. 3. Quid insuper est, arduum religionis studium præ se ferre, externeque se tm. piè gerere, & sic testimoniò saltem hominum niti, DEUM autem in corde non timere? hypocrisis est. Internum conscientie testimonium efficacius est, quàm externum: quamvis ergo peccata tua fugiant omnium hominum accusationem; nq. tn. effugere poteris internam conscientie testificationem. Uti mixta religio DEO est abominabilis, quod patet de Samaritanis; ita & mixta ex pietate & impietate vita, seu populus ex vera religionis professione & corruptis moribus compositus. Adeoque vita boni Christiani omnibus virtutibus pollere debet, ut sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs: imò multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris, quia inspector noster est DEUS. O si cogitaremus, DEUM videre omnia, quæcunq; agimus, certè minùs peccaremus! Quid denique est, verbum ejusque Ministros suspicere; interim saluberrima eorum monita posthabere? profana pietas est: quin potiùs, quæ dicuntur, credenda; quæ jubentur, facienda; quæ prohibentur, fugienda; quævé adversa ferenda imponuntur, ferenda sunt. Ita demum verus erit, agnoscereturque Christianus.*

§. 5. Imaginariorum tandem Christianorū agmen claudunt (δ) dissolutissimi, obstinatissimi, scandalosissimi probrosissimiq; qui nomen Christianum vitâ flagitiosa sordidant, sinceram religionem foedis moribus dehonestant, Evangeliumque Christi Epicureâ securitate conspurcant. Dum proæreticè de uno scelere in aliud ruunt, in carnalia se totos de-

Gerh. Mel.
XXXIII.

Omni Infames dedecore.

mergunt, iisque diffluunt adeò, ut vitia apud eos non modò in-
 mores abeant; sed etiam de iis, tq. virtutibus, & re benè gestâ, glo-
 rientur, ac ad eorum, quamvis horribilium, comemorationem sua-
 viter rideant. *Super quibus pium quemq; tremor apprehendit, Ps. 119.*
vs. 53. illorum autem tam detestanda est durities, ut cum ex ver-
 bo DEI horrendas de temporalibus & æternis peccatorum suppli-
 ciis comminationes, sanasque admonitiones audiunt, securissimè
 contemnant, fiduciam in humanis præfidiis collocent, nec ullum
 unq. veræ indicium resipiscentiæ ostendant; adhuc impudenti con-
 tumaciâ regerentes: *Manda, remanda; expecta, reexpecta; modicum*
ibi, modicum ibi. (h. e. *Heus tu, Præco verbi, mandas iterum iterum-*
que ex lege, quid nobis sit faciendum; nos tamen non faciemus, sed more
vivemus nostro: inculcas nobis etiam atq; etiam, in obortis difficultati-
bus expectandum esse auxilium divinum; sed nos, nisi nobis ipsis consu-
leremus, hautquaquam consolatoriis tuis juvaremur pollicitationibus:
profers deniq; nobis jam ex hoc scriptura libro modicam particulam, jam
ex alio particulam, ut nos in tuam pertrahas sententiam, sed nos istas tuas
consarcinatas non curamus conciones, ex Comm. Luc. Osiandr. f. h. l.)
Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum: flagellum
inundans cum transferit, non veniet super nos. Esa. 28. vs. 10. 15. Conf.
Comm. Luc. Osiandr. f. h. l. adde Jer. 44. vs. 16. Matth. 11. vs. 16.
 Undè tantò licentiùs scelera designant, quantò veriùs illa pro con-
 cione taxantur. Existimant n. se Ministris Ecclesiæ ægrè facturos,
 si reprehensi multò deindè impudentiùs peccent. *Sie wollen dem*
Pfaffen zum Troß des Teuffels werden. Luc. Osiandr. in Ose 7.
 Qui alia similiter membra per pravam societatem facilè corrup-
 punt: *modicum n. fermentum totam massam fermentat. 1. Cor. 5. vs. 6.*
 Liberi ex malis parentum gestibus, dictis & factis similem assu-
 munt morem, & retinent non minùs, ac in ceram facillimè imprì-
 mitur character ob mollitiem, & diu servatur figura. Juniores
 notorium impœnitentium Seniorum exemplum æmulantur, peco-
 rum ritu sequentes antecedentem gregem, pergentem, non quâ e-
 nndem, sed quâ itur. Auditores pastorum (*plus destruentium Ec-*
clesiam Christi vocibus morum, quàm adificantium vocibus verborum)
 reprobâ vitâ, ceu infatuatò sale, perduntur. Denique Regis ad
 exemplum totus componitur orbis; ut proin' optimatibus perversis,
 plebem quoque esse nequam, mirum non sit. vid. Jer. 5. vs. 4. Ad-
 de,

de, quòd inordinata Christianorum vita, extraneorum, non modò accessum ad Ecclesiam sufflaminet; animadvertentes n. mores & humores nostros, facilè à limine Ecclesiæ resiliunt: sed etiam calumniis occasionem det. Nomen n. DEI blasphematur inter gentes Rom. 2. vs. 24. religio vera exponitur adversariorum convitiis, & sanctum Christi Evangelium apud hostes veritatis malè audit. Nam dicunt, dissolutionem morum, non ex verâ, sed falsâ religione oriri; cum constans sincerusque veræ sectator religionis à peccatis sibi caveat. Conf. Matth. 7. vs. 17. seqq. *de arbore bonâ nonnisi bonos, & malâ, nonnisi malos fructus ferente, & 1. Joh. 3. vs. 9. de nato ex DEO, non peccante.* Cum itaque quid apud nos perperam fit; en, inquiunt mox, *hi sunt fructus vestri Evangelii: non expedientes, semen verbi DEI, quod nos in Ecclesia nostra habemus, in se esse bonum, ac incorruptibile 1. Petr. 1. vs. 23; culpâ autem hominum solâ impeditû, non ferre fructum. vid. Diet. Inst. Cat. de Elect. Q. 9. Ipse DEUS, Esa. 5. vs. 2. testatur, se vineam diligentissimè excoluisse; & tn. fecisse labruscas: vitionè culturæ? caveant, dixerint. Quibus m. Aug. lib. 1. de morib. Eccl. Cath. c. 34. sic responderet: *Nunc vos illud admoneo, ut aliquando Ecclesiæ Catholicae maledicere desinat, vituperando mores hominum, quos ipsa condemnat, & quos quotidie tq. malos filios corrigere studet.* Fugiamus ergò impiam vitam, obsequamurque piis Pastoribus, Heb. 13. vs. 17. quos & imitemur, Hebr. 13. vs. 7., ut non tm. cum Paulo *confidere de nobis in Domino, quaecunq; præcipiunt, facientibus 2. Thess. 3. vs. 4.; sed & se non invanum cucurrisse, neq; laborasse, in extremo die gloriari possint.* Phil. 2. vs. 16. Caveamus, ne infideles turpitudinibus ac sceleribus offendantur, ab Evangelio deterreantur, idque blasphement. Tit. 2. vs. 6. Parcamus nomini Divino, tædasque Ecclesiæ Christi inurere maculas horreamus. vid. 1. Petr. 2. vs. 13. Quin potiùs omnes actiones nostras ad DEI gloriam, & Ecclesiæ ædificationem referamus, cum Ministris 1. Tim. 3. vs. 7. c. 4. vs. 12. 1. Petr. 5. vs. 4. & Magistratibus. 1. Reg. 10. vs. 6. Ps. 101. per tot; bonæ apud exteros famæ studeamus. Phil. 4. vs. 8. Evangelioque Christi dignè conversemur. Phil. 1. vs. 27. Unusquisque seipsum formam det ad imitandum se 2. Thess. 3. vs. 9. Una Ecclesia in vera pietate imitetur alteram, sicut fecere Thessalonicenses. 1. Thess. 2. vs. 14. utque eam vicissim aliæ Ecclesiæ imitentur, studeat, prout modò laudati *Thessalonicenses forma facti sunt**

sunt omnibus credentibus in Macedonia & Achaja, & in omni loco. 1. Theff. 1. v. 6. seqq. Ita fiet, ut homines bonam nostram cernentes conversationem, exemplo Pauli, Eph. 1. v. 15. glorificent Deum, Matth. 5. v. 16. 1. Petr. 2. v. 12: ita fiet, ut pia vita & Christianæ virtutes religioni nostræ gratiam & benevolentiam apud alios concilient: ita denique fiet, ut multi ad amplectendam sanam doctrinam, & piam vitam agendam invitentur, permoveantur, ac sine verbo Christo lucrifiant. 1. Petr. 1. v. 2.

§. 6. *Haftenus de priori classe; sequitur posterior Realitū, qui sunt genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, 1. Petr. 2. v. 9. & quinta, ut ita loquar, essentia Christiana. Quorum jam in antec. ex parte, dum Nominales subinde ad æmulationem illorum commoti sunt, delectus est habitus: nunc tantò brevior eorundem erit lustratio, quantò arctior in hoc mundo numerus. Sunt autem illi (æ) Conciti seu properi, qui scientes, se per peccata esse à DEO avulsos, Esa. 59. v. 2. Eph. 2. v. 12. c. 4. v. 17; verbum autem tradere rationem reduniendi DEO; igitur hodiè, h. e. primò quoque momentò, audit à DEI voce, non obturant corda sua. Ps. 95. v. 8. nec fiunt, sicut equus & mulus &c. Ps. 32. v. 9. committendo, ut magnis demum tribulationibus, tq. durò & forti frenò, recti & coacti ad officium faciendum adducantur; sed mox verbò se doceri, excitari, Spirituque Dei gubernari sinunt: Præpositis suis, quorum conciones apud ipsos pondus habent, promptè obediunt Hebr. 13. v. 17. peccataque, è verbo Dei ostensa, abjurando, festinant, & non trahunt moram, ad observanda mandata Dei, Ps. 119. v. 60. Conf. Esa. 55. v. 6. 7. adeò, ut ministrorum quoque suorum superent expectationem, quale quid Paulus de Macedonibus deprædicat 2. Cor. 8. v. 5. Et Josias, populusque Judaicus, auditò librò legis, statim pactum cum DEO percusserunt, testantes, se deinceps mandata DEI observaturos: Et dehinc cœperunt reformare corruptum Ecclesiæ statum. 2. Reg. 23. v. 1. usque ad 26. His non remissiores fuerunt Ninivitæ, qui itidem ad factam à Jonâ prædicationem illicò respuerunt. Jon. 3. v. 4. seqq. Publicani quoque & milites, post auditam Johannis Bapt. concionem, pœnitentiam agere, baptizarique cupientes, quid ipsis esset faciendum? quæsierunt, quò fructus pœnitentiæ dignos ferrent, vitamque anteaactam emendarent. Luc. 3. v. 12.*

v̄s. 12. seqq. Memorabile pariter est exemplum Auditorum Petri
 Act. 2. v̄s. 37. qui, audita ejus concione, mox *compuncti corde*, de-
 que novitate vitæ solliciti, interrogabant: *Quid faciemus, Viri fra-*
tres? quibus deinde Petrus respondit. Nec non Evangelium su-
 am exseruisse efficaciam, quamprimùm Colossenses illud audive-
 runt & crediderunt, Col. 1. v̄s. 6. Paulus afferit; sicut & Ephesii,
 teste Lucâ. Actor. 19. v̄s. 19. Idque facere pios verbi auditores
 absque omni dilatione jubet conversionis futuræ ob terminum vi-
 tæ ignoratum incertitudo. *Quamquam n. mors & vita videantur*
distantissima; nihil tn. alteri vicinius, quam mors vitæ: semper hæc præ-
terlabitur, semper illa instat. Nescimus, quamdiu vivimus, quia omnis
caro, ut fœnum, & omnis gloria hominis, tq. flos fœni 1. Petr. 1. v̄s. 24.
Vita hæc dum crescit, simul decrescit; dum augetur, simul minuitur; Gerh. Med.
quicquid ei accedit, simul decedit: vitæ hujus principium statim mortis^{38.}
est exordium. Et proinde manè, ultimum fore hunc vitæ diem; vespere-
ri, ultimam hanc fore in terris noctem, cogitandum, piè monet idem
 Autor, Med. 43. adde Sir. 18. v̄s. 26. Felix ergò, cujus auribus as-
 siduè feralis intonat buccina: *Moriendum fore hóc momentò. Re-*
bus sic stantibus, cur nostram differamus pœnitentiam? cur in crasti-
num eam rejiciamus? nec dies crastinus, nec vera pœnitentia in nostra-
rum virium sunt potentia. Non tam certus dies crastinus, quam certus
est impœnitentibus interitus. Promisit D E U S pœnitenti veniam, sed Gerh. Med 3.
diem non promisit crastinum. Ob mortis itaque semper impenden-
 tis certitudinem conversio & bona operatio non protelanda in in-
 certum diem crastinum: *nihil n. magis adversum pietati, quam dila-*
tio; multò minùs differenda est in senectutem, quæ juveni incerta;
impœnitenti autem certus paratus est interitus: sed ipsa florida D E O Gerh. Mod.
offerenda juventus. Nulla n. etas servitio D E I magis apta est, quam^{28.}
viribus corporis & animi vicens juvenia. Tenerrimus juventutis flosculus
virtutum coronis adaptari, & in odorem fragrantia D E O offerri debet.
 Adolescentibus ergò piè & sanctè vivendum: multùm n. prodest,
 à teneris imbui & obfirmari animum verâ pietate, ne juvenilibus
 ad scelera abrepti cupiditatibus, in sera, si fortè eam attigerint,
 ætate vulnus demum conscientia sentiant. Honesti debent esse
 gaudia & vita pia juventutis; non verò occupandum inhone-
 stis amoribus, & aliis vanitatis ac petulantia exercitiis, ne ob ea
 condemnetur. Eccl. 9. v̄s. 9. 10. *Cùm n. adolescentibus & juve-*
 nibus

cap 2 Exerc.
penult.

nibus satanas ob vehementiores ejus ætatis affectus & ardores maximè insidietur, decet eos maximè vigilantes esse, & pravis fortiter resistere cupiditatibus; ut illud 1. Joh. 2. *vs.* 13. *elogium: viciis malignum, ipsis tribui possit.* Posse autem in juventute petulanter vivere, & cum ad ætatem virilem ac officium quis pervenerit, tum demùm incipere piam vitam, *non est ista sapientia deorsum descendens, sed terrena, animalis, Diabolica.* Jac. 3. *vs.* 15. Undè: *maledictus*, inquit Aug. *qui florem juventutis Diabolo; feces v. senectutis DEO consecrat.* Adeoque non accedendum juvenibus, inquietibus: *fruamur juvenilibus nostris annis in deliciis, dum corpora nostra vigent, & voluptatum sunt capacia: ac studiosè caveamus, ne tempus juventutis nostræ nobis absq. corporis & animi delectatione elaboratur.* vid. Sap. 2. *vs.* 6. 7. *Adolescens imbutus juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Prov. 22. *vs.* 6. Multum itaque interest, quò odore testa recens imbuatur. Ab infantia semper timendus DEUS, uti fecit Abdias 1. Reg. 18. *vs.* 12. & Tobias. Tob. 2. *vs.* 13. Ab ineunte ætate pietas colenda jugiter, non differenda, vel in senectutem, vel in mortem; *nam tunc pœnitens, non tu deseris peccatum, sed peccatum te deserit.* Conf. Eccl. 12. *vs.* 1. Et vix invenies quenquam veram egisse pœnitentiam in morte, nisi unicum latronem in cruce. Antequam itaque moriaris, moriantur in te vitia; capeffe concessum tibi ad pœnitentiam tempus; semperque in Christiana paratus pietate inveniaris, quia ignoras planè, quâ horâ DEUS veniens te hinc avocaverit. Quando peccari potest per ætatem, tunc abstinendum ab iis: non n. multum laudis habet, qui propterea peccare desinit, quia peccare amplius non potest; nam talis scelera omittit, non amore DEI, sed defectu facultatis; interim voluntas malè agendi, quæ pro facto habetur, non deest. *Hæc v. vera & laude digna pietatis probatio est, si cui occasio & facultas peccandi multiplex adest; eam nihilominus sibi licentiam non sumit, sed à peccatis abstinet, DEUM timet, nève eum sciens & volens offendat, cavet.* Melius profectò est præcavendo peccatum, illæsam conservare conscientiam, quàm committendo sanctam sanare; id n. ægrè fit: & turpiùs ejicitur, quàm non admittitur hospes. *Hoc qui faciunt, perindè agunt, atq. illi, qui hostem in arcem intromittunt, & tunc demum eum profligare volunt; quod admodum difficulter fit, & rarò obtinetur.* Itaq. *quandò citius prava desideria*

deria opprimuntur, tantò feliciùs vincuntur. Vigilandum proinde præcipuè circa initium tentationis, quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare finitur, sed extra limen statim, ut pulsaverit, illi obviatur. Undè quidam dixit: Principiis obsta, serò medicina paratur. Et qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores. Nam primò occurrit menti simplex cogitatio; deindè fortis imaginatio, postea delectatio & motus parvus & assensio: sic paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quantò diutiùs ad resistendum quis torpuerit, tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior. Kempis, lib. 1. cap. 13. de imit. Chr. Conf. Jacob. 1. v. 14. 15. Adde, quòd senectus in se quoque molesta & inepta sit ad aliquid benè expediendum; siquidem in ea languent omnes hominis vires, & paulatim deficiunt. Ps. 71. v. 9. In senectute repuerascimus & onera vocationis non ita commodè sustinere possumus; imò interdum etiam in delirium incidimus. E contra qui piam vixit juventutem, vegetiorem transigit senectutem. vide de Mose. Deut. 34. v. 7. & Caleb. Jos. 14. v. 10. 11. Quare non procrastinanda conversio ad DEUM, nec differenda de die in diem, nec ex fiducia magna DEI misericordie peccata cumulanda. vid. Sir. 5. v. 5. seqq. Ut n. nemo sana mentis propterea sciens & volens venenum haurit, quòd sibi remedium sit monstratum: ita nemo sciens & volens DEUM peccatis offendat propterea, quòd verè pœnitentibus venia sit parata. Conf. omninò Sir. 18. v. 20. 21. 22. Quin potiùs audità hodiè concione pedentica & epanorthotica, mox, mox fœdus cum DEO ineundū, vitaque hætenùs pessimè acta reformanda, & divino conformanda verbo ita, ut emendatio palàm videatur. Minimè autem, ut potissimùm fit, promittenda saltem verbis, sed & præstanda factis; minimè promittenda saltem ex nuda consuetudine, sed & præstanda ex serio corde: alioqui non dum rectè auditur, neque creditur Evangelium, ubi in verbis, operibus & vita nihil Evangelio Christi dignum deprehenditur; potiùs ira DEI thesaurizatur. Rom. 2. v. 5.

§. 7. Reales Christiani sunt (β) Practici, qui nq. ingrediuntur templum, ut saltem audire verbum DEI videantur, vel audientes illud, saltem sciant; nam speculativa sine praxi theologia nihil utilitatis habet. 1. Cor. 13. v. 2: sed, uti Siracides c. 51. v. 24. seq. totus in id intentus fuit, ut secundum sapientiam, quam qua-

si fuerat & invenerat, viveret; ita hi cœlestem doctrinam diligenter audiunt, auditam fideliter percipiunt, perceptam ad praxin referunt, in usum convertunt, vitæque exprimunt adeò, ut quibuslibet momenti non modò doctiores, sed & sanctiores evadant 1. Tim. 4. v. 7; ex una virtute in aliam pergant 2. Petr. 1. v. 5; sicque doctrinam Salvatoris in omnibus ornent. Tit. 2. v. 10. Et meritò: nam vera Theologia, cùm specialis illa Theologorum strictè sic dictorum, Doctorum n. vel Ministrorum Ecclesiæ propria, quæ dicit habitum explicandi, confirmandi defendendique articulos fidei, & perducendi hominem ad salutem; tùm communis quorumvis fidelium, quæ dicit habitum cognoscendi, piè credendi res sacras, ac perveniendi ad salutem, non in cognitione mera, sed in praxi consistit. Quamvis n. non agenda solùm, sed etiam credenda ac speranda in hac cœlesti philosophia proponantur; id tñ. non impedit, quò minùs practica adhuc dicatur: nam & medicina (cui rectè assimilatur Theologia) in quorundam theoria occupata est; nec tñ. propterea theoretica est disciplina, quia hanc ipsam theoriam propter praxin sectatur: perindè se res habet in Theologia. Vid. Gerh. Dedicat. Medit. Sac. plura cum fructu. Hinc, ut Demosthenes olim ter interrogatus: quid in oratione esset primum? semper respondit: actio. Similiter, quærenti: quid in vero Christianismo sit primum? R. actio; tùm, quia DEUS mandat, verbum suum discere & opere complere. Deut. 5. v. 1. c. 12. v. 1; tùm, quia Christus pronunciat Joh. 13. v. 17. Hæc si scitis, beati eritis, si feceritis; tùm, quia Jacobus jubet c. 1. v. 22. seq. ut simus factores verbi, & non auditores tm. &c; tùm denique, quia veteres dixerunt, optimum verbi divini auditorem, beatum esse, qui scripturas convertat in opera, h. e. facienda faciat, & fugienda fugiat. Sanè divini prædicatio verbi pro scopo habet, non ut auditores solùm ad pernoscenda doctrinæ sanctæ mysteria introducantur; sed ut ad eorum, quæ audiunt, observationem & executionem permoveantur. Ac qui ita tractant verbum DEI, ut ductum ejus sequantur, non est dubium, quin quàm proximè ad perfectionem & innocentiam vitæ, quanta quidem in hominem, adhuc in hoc seculo viventem, cadere potest, accedant. Nam fides, ex divini semine verbi nata, non est nuda notitia, opinio & professio, sed viva & efficax Christi, in Evangelio propositi, apprehensio, adeoq; & mater omnium virtutum Christianarum ita, ut ubi fides, ibi sit Christus;

stus; ubi Christus, ibi Spiritus S.; ubi Spiritus S. ibi sancta vite operatio.
 Ut n. Christus in scriptura proponitur, non modò Evangelicè, ut
 donum, cui fides; sed etiam legaliter, ut exemplum, cui charitas in-
 nititur: ita duplici, eoque indivisè necessariò eum modò induimus;
 unò, cùm baptizati in eum credimus, ejusque meritum nobis im-
 putatur, ut Gal. 3. v. 27; alterò, cùm in totà conversatione nostra
 ipsius innocentiam & puritatem vitæ ex animo imitari studemus,
 ut Rom. 13. v. 13. 14. Priorem DEUS, posteriorem proximus
 in nobis videre tebet. Undè, qui verà præditus justificatusque
 est fide coram DEO, is quà & quamdiu talis, sanctis piæ & irrepre-
 hensibilis vitæ studiis, dictis & factis, ceu testatissimis solidæ pie-
 tatis indiciis, etiam coram hominibus justus declaratur; quod do-
 cet exemplum illorum, qui in sacris justificante imbuti fuisse fide di-
 cuntur, e. gr. Noach, Zacharias, Elizabeth, Simeon, Anna &c.
 qui licet in corruptissimo populi Judaici statu vixerint; veræ tn.
 pietatis fuerunt studiosissimi. Nec aliter res veri Christiani salva
 esse potest: nam quemadmodum ubi lux, ibi radius; ubi radius, ibi
 ejus vis, operatio & lucida gratia: ita ubi justificatio coram DEO, ibi
 fides in corde; ubi fides in corde, ibi renovatio cordis per Spiritum san-
 ctum, renovationisq; in hominis Christiani verbis & operibus manifesta-
 tio. Act. 16. v. 15. 33. Gal. 5. v. 6. Quemadmodum nec sine sole
 sua lux, nec sine luce sua sol; ita nec fides, phosphorus ille spiritualis cor-
 da illuminans, sine bonorum luce operum, nec hæc sine illa existit: Re-
 move lucem à sole, & separare poteris charitatem à vera fide. Et quem-
 admodum solis lux undiquaque spargit radiorum splendorem; ita fidei
 lux undiquaque diffundit charitatis fervorem. Vide notas aliquas
 veri Christiani Psalm. 15, & imaginem veræ charitatis à Pau-
 lo depictam. 1. Corinth. 13. Quare errant periculosissimè, qui ta-
 lem imaginantur fidem justificantem, quæ bonos non ferat fructus.
 Hinc voces ipsorum: *Fac, quicquid lubet, modò credas, nihil tibi no-*
cet, fides omnia peccata delet &c. Artic. Smalc. part. 3. p. 328. At v.
 nondum sunt per fidem Christo conjuncti, qui vitam & succum
 ex ipso non trahunt: *Ubi non est vita sancta, ibi non est Christus, nec*
vera fides: fides non est vera justitiæ & salutis causa, nisi quæ per
charitatem se exserit. Gal. 5. v. 6. *Ubi non se exserit charitas (com-*
plexus omnium pietatis actuum) exteriùs; nemo credat ibi adesse
fidem interiùs: inutiliter creditur, ubi non benè vivitur. Ubi non se-
quantur

quantur bona opera; ibi fides est falsa, & non vera. Artic. Smalc. c. part. 3. art. 13. adde Eph. 3. v. 6. Christiani non sunt, qui non vitam Christianam dignam agunt: non judicatur homo vivus, si non opera vita manifestet exterius; ita nullus est Christianus, nisi cujus fides per pia sese exserit opera. Jacob. 2. v. 26. Desinant ergo Pseudo-Christiani sibiipsis placere, qui fidem jactant; interim sceleratè ac injustè vivunt. *Fides sine operibus seu dilectione est fides Dæmonum, non Christianorum.* Non possunt simul stare in uno homine fides in Christum salutaris & flagitiosi mores. *Fides est lux; opera mala sunt opera tenebrarum: quæ v. societas luci cum tenebris?* 2. Cor. 6. v. 14. *Fide purificantur corda Act. 15. v. 9. quomodo v. potest esse interna puritas, ubi impura verba, & impura opera exterius apparent? Fides est victoria nostra 1. Joh. 5. v. 4; quomodo v. ibi potest esse vera fides, ubi caro vincit spiritum, & captivum quasi ducit? Peccata sunt opera mortua; si in mortuis ambulas operibus, quomodo tu in Christo, Christus in te vivit? Peccata pertinent ad veterem Adamum; si adhuc in te regnat vetus Adam, quomodo cum Christo spiritualiter resurrexisti? Peccata pertinent ad vetustatem carnis; si in vetustate carnis ambulas, quomodo novus homo vivet? Gerh. Med. 51. Tales proinde sciant, se non habere veram fidem, sed falsam persuasionem, aliàs benè operarentur. Curent bonis operibus præesse, qui credunt DEO. Tit. 3. v. 8. adde v. 14. Videant, ut quod ore cantant, corde credant; & quod corde credunt, operibus comprobent, monente Concil. IV. Carthago Capitulo X.*

§. 8. Reales Christiani sunt (γ) Nazaræi, DEO unice dicati ab omni que immunditie mundanæ alieni, qui memores solennis separationis & desponsationis suæ in baptismo factæ, quæ se DEO tunc mox totos devoverunt, Diaboloque, mundo & vetustati carnis renunciârunt, ambulant in nomine Domini DEI sui in æternum & semper. Mich. 4. v. 5. *Sunt n. electi de mundo Joh. 15. v. 19. & facti sponsa Christi. Ose. 2. v. 19. Ut autem in V. T. sacerdotes debebant ducere Virgines. Lev. 21. v. 7. 13: ita cælestis ille Sacerdos talem sibi virginem spiritualiter copulat, quæ à Diaboli, mundi & propriæ carnis complexibus sese integram ac immaculatam servat; adeoque est virgo non tm. quia per & propter Christum pura & sancta coram DEO reputatur; sed quia etiam inculpate vivere debet. 2. Cor. 11. v. 2. Nam honestus maritus in matrimonio non*

potest

potest ferre, ut uxor sua cum alio viro consuetudinem habeat: ita DEUS rivalem ferre nequit; sed ipsi soli adhaerere, aut omnino missum facere oportet. Conf. Matth. 12. v. 33. Dagon juxta Arcam DEI subsistere non potuit, sed debuit corruere. 1. Sam. 5. v. 2. seq. ita in cujus pectore, ceu templo, habitat Spiritus S., ibi non habet locum Diabolus: quid n. commune Christo cum Belial? 2. Cor. 6. v. 15. Olim agno paschali vescentibus non licuit unà edere fermentatos panes, sed azymos: ita piis, pascha suum, pro ipsis immolatum, Christum, manducantibus, removen- dus est vetus Adam, ne dominetur inter eos, habendus q̄, animus pura & incontaminata vita verè serioq̄ studiosus. Huc refer 1. Cor. 10. v. 21. In templo Hierosolymitano nihil erat, quòd non aurò rutilaret. 1. Reg. 6. v. 22. ita omnia in piis pietate & virtutibus radiare necesse est. Tota cum omnibus suis partibus ovis est utilis: ita fideles, oves Christi. Joh. 10. v. 11. seqq. se totos cum omnibus actionibus, gratitudinis ergò ad DEI gloriam & proximi commodum referre debent. Etenim DEUS non amat illos, qui verbo ejusq̄ Ministris in quibusdam obsequuntur, in reliquis v., licet sepiùs admoniti, obedire nolunt; adeoq̄ alia quidem servanda suscipiunt, alia contemnunt ita, ut in iis aliqua virtutes conspiciantur, cum quibus tm. magna vitia ita certent, ut difficile sit dijudicatu, vitianè, an virtutes in talibus præponderent: quales sunt, qui avaritiam quidem fugiunt; libidinibus autem indulgent, & sic porro. Sed vult DEUS, ut in omnibus præceptis ei pareant: Quòd quadrat illud Jac. 2. v. 10: qui totam servaverit legem, offendat autem in uno, factus est omnium reus. Quò non docetur, quasi quisquam legi DEI in hac vita perfectè satisfacere possit; sed eos coram DEO non esse excusatos, qui ab aliquibus sibi delictis temperant, alia verò committunt, quasi DEUS liberum reliquisset eligere in ipsius mandatis, quæ observare placeat, cæteris neglectis. Luc. Osiandr. f. h. l. Ea proindè vera demum est fides, ubi non ex dimidia tm. parte amplectuntur homines DEI verbum; sed in solidum illi se addicunt, ut adeò Ministri cognoscant experimentum eorum, an in omnibus sint obedientes. 2. Cor. 2. v. 9. Quare Electi ad normam doctrinæ Christi professionem fidei suæ, & ad normam vitæ Christi ductum vitæ suæ instituunt, formant, atq̄ dirigunt. Ab omni via mala prohibent pedes suos, ut custodiant verbum DEI Ps. 119. v. 101. & quòd attentius audiunt illud ac servant, tantò minùs peccant. Ita vitam suam conformant verbo DEI, ut impiorum conversationem fugiant Ps. 26. v. 45.

2. Cor. 6. *ψ*. 14. seqq. & *videntes, alios pravaricantes, tabescant, quòd non custodiant verbum D E I.* Ps. 119. *ψ*. 158. (Cui n. non dolet alienus verbi D E I contemptus, in eo non multum pietatis superest; vel qui & ipse protervè vivit, & cùm alios peccare videt, non zelat, ille sciat, se non esse verum Christianum.) Porro confirmant se verbò D E I, ne mundus, sive minis & injuriis, sive blanditiis & voluptatibus pravisque exemplis ad similem impietatem à vera eos pietate abducatur: adeoque adversis, quæ manent pios, avocari se ab officio non patiuntur; nec insultantes impiorum criminationes (*quòd sc. à sceleribus ipsorum totò pectore abhorreant, eosq; aversentur*) curant, exemplò Jobi & Tobix. Job. 4. *ψ*. 6. Tob. 2. *ψ*. 15: nam ut ipsi injustè talia ab iis sustinent; ita illi non impunè ferent. Nec morantur stolidi ac cæca illorum judicia, qui eos pro fatuis habent propterea, quòd Evangelium Christi sincerè profiteantur, ejusque causâ odia mundi contemnant: *mundus n. odit eos, qui pœnitentiam agentes ad meliorem frugem perveniunt.* Satius judicant habere impium mundum inimicum, quàm D E U M Optimum Max; satius amittere hominum favorem, quàm D E I gratiam. Eligunt potiùs ignominiam Christi, quàm thesauros hujus seculi. Parent verbo D E I, etiamsi cum jactura facultatum & periculò quodam videatur conjunctum. Multò minùs, temporariâ impiorum felicitate visâ, cogitant facere ea, quæ illi faciunt, ut & ipsi posthac sint feliciores. Prov. 3. *ψ*. 31. conf. c. 23. *ψ*. 18: impii enim tandem turpiter pereunt; pii verò æterna suæ probitatis præmia recipient. Piè itaque & honestè, tanquam in die ambulant: opera v. tenebrarum iis relinquunt, qui in densissimis adhuc tenebris versantur. Sic vivunt, ut non ipsi malos imitentur, sed ut mali bonò ipsorum exemplò meliores reddi queant. Et cùm Civitas ipsorum sit in cœlis Phil. 3. *ψ*. 20. sic utuntur mundò, ut eò non abutantur, memores, se non ad mundana desideria implenda & voluptates, sed ad cœlestem hæreditatem esse vocatos. Hinc ad cœlestia magis, quàm terrena adspirant, non ignari, curâ terrenâ cœlestem auferri, divitiarumque sollicitudine spirituales verbi fructum impediri. Ex desiderio Christi seipsos abnegant, quæ abnegatio in quo consistat, explicat Gerh. Med. 31. Veterem Adamum in omnibus per virtutem Spiritûs S. compescunt, in rebus adversis pariter ac prosperis, quoad D E U M, proximum, & semet-

femetiplos. *Carnem suam crucifigunt cum affectibus & concupiscentiis Gal. 5. v. 24. Mundus ipsis est crucifixus & ipsi mundo. Gal. 6. v. 14. Verbo: Tanta in ipsis est vanitatum mundi despicientia, ut præter divina, fluxa omnia, velut ad se nihil pertinentia, negligant: econtra quantum in depravata hac carnis imbecillitate fieri potest, spiritu incedunt, scientes, corpora sua esse templum Spiritus S. seque non suos, sed DEI esse; igitur glorificant DEUM in corpore suo. 1. Cor. 6. v. ult. Usque quò ergo claudicatis in duas partes, Hermaphroditi Christiani, qui Christianismum simulatis, & Epicureismum vivitis: qui DEO fœderali & sponso vestro fidem frangentes, cum Diabolo, mundo & carne fornicamini. O vos fœdifragos fœderatos! ô sponsam adulteram! ô hircinas oves! mundo sapientes, DEO stulti; amici mundi, inimici DEI facti estis. Jac. 4. v. 4. Alii honestam coram mundo eique placentemque ducitis vitam, ac per hoc regnum DEI in Evangelio oblatum, negligitis; nam sub honestate latet ambitio: alii volentes lubentesque, abjecto timore Domini, manifestæ litatis impietati. Frustra, frustra mentimini, vos amare Christum, qui vitia, & conseq. Diabolum, amatis. Amator Diaboli non potest esse amator Christi: Verus enim Christi amator, est etiam Christi imitator. Non poterit esse amator DEI, qui non est amator sanctæ vitæ. Qui vult. DEO esse proximus ac familiaris amicus, inque oculis ejus preciosus ac dilectus; is mundo alienus & despectus, sibi ipsi nihil sit. Oportet stultum fieri propter Christum, qui vult religiosam ducere vitam. Homini devotè compuncto amarus est totus mundus. Quare estote memores, undè excideritis, & agite pœnitentiam, ac prima facite opera. Apocal. 2. v. 5. Ac cum veri amoris proprium sit, amato obsequi, idem cum eo velle & sentire; igitur, si Christum amatis, mandatis ejus obsequimini, sanctamq; cum ipso vitam diligite, nec non spiritu mentis vestræ renovati cœlestia cogitate. Moriatur in vobis amor vestri, mundi & creaturarum, ut vivat amor DEI, qui incipiat in hoc seculo, ut perficiatur in futuro. Exsequimini præceptum Pauli. Rom. 12. v. 1. seqq. Vivite in hoc mundo ita, ne occasionibus peccandi, & iis, quæ vos ad impietatem secum abstrahere conantur, ut est mundus, Diabolus & caro corrupta, à verbo DEI abduci vos patiamini: non enim genuini; sed superficiales tantum verbi DEI auditores sunt, qui malò malorum exemplo & factis corrumpi se sinunt.*

finunt. *Ab in perversitate hujus mundi non est cum vulpeculis vulpeculandum!* Back. in Psalm. 55. Implorate opem divinam, ut ea, quæ ex verbo DEI dicuntur, præstare, adeoque vitam filiis lucis convenientem ducere valeatis; ut ita meritò dici possit; *Omnis multitudo sancta est, & in ipsis est Dominus.* Num. 16. v. 3.

§. 9. Reales Christiani sunt (δ) continui & perseverantes, qui postquam semel Christo nomen dederunt, filiique DEI ex filiis iræ facti sunt, non jam desideriis corruptæ humanæ naturæ, sed voluntati DEI, id, quod reliquum est temporis in mundo, vivunt; cogitantes, satis esse, quòd præteritum vitæ tempus peccando consumserint 1. Petr. 4. v. 2. 3. ideoque cessant, ceu renati, quos nova decet vita, *consistens in detestatione operum carnalium* Gal. 5. v. 19. 20. 21. & *sestitione virtutum Christianarum* v. 22. 23. Nec doctrinâ de libertate Christianâ ad licentiam carnis abutuntur, juxta doctrinam Pauli Rom. 6. & 7. capp. quippe liberati à Diabolo & peccato, *servi autem facti justitiæ*: & proinde non quidvis pro libidine faciendum, sed *cum timore & tremore salutem suam operandam esse* ex Philipp. 2. v. 12. ducunt. Ac cum perpetua sit *lucta carnis & spiritus* Gal. 5. v. 17. operam dant, ut spiritus vincat, caro succumbat: quod fit, dum se violenter subtrahunt, ad quod natura vitiosè inclinatur, & ferventer instant, pro bono, quò amplius indigent. Aut si quando per imprudentiam & fragilitatem humanam, vel in doctrina, vel in moribus aberrant, mox pœnitentiâ ducti, ad viam salutis verbò DEI se revocant, & imposterum id vitium corrigere student, totos se amori salvifici verbi DEI addicendo, inque obsequium mandatorum Divinorum tradendo ita, ut à verbo DEI discedere vel latum unguem non sit animus; quin potius in tanto proposito & incepto per DEI gratiam ad finem usque perseverandi adsit constantia. Undè Salvator assimilat eos *Viro edificanti domum supra petram* Luc. 6. v. 46. Ex quo tamen nequaquam concludi potest *Calviniana gratiæ divinæ, fidei, inamissibilitas*. Nam (1.) non seq: fideles nimbis, fluminibus ac ventis tentationum non succumbunt, fundati super petram. Ergò spiritum gratiæ penitus excutere non possunt: possunt enim propriâ voluntate. (2.) Verba Christi reduplicativè sunt intell. sc. quâ & quamdiu verbum DEI audiunt & faciunt. Mutatâ autem subjecti conditione, prædicatum etiam

etiam non ampliùs quadrat. (3.) Utinam non *larga eorum esset* *seges, qui post impetratam peccat. remissionem ad pristinum vivendi* *morem denuò redeunt, & delictis suis pessimè iteratis graviùs DEUM* *offendunt! Heu, quot videmus à peccati jugo liberatos ad pristinam ca-* *ptivitatem redire, & ex spiritali egypto eductos ad ejusdem ollas re-* *spicere! Refugerunt mundi inquinamenta per Christi agnitionem; sed* *isdem rursus involvuntur per pristinam vitæ pessimæ conversationem.* *Liberati erant ex vinculis Satanae per conversionem; sed eisdem iterum* *irretiti haerent per spirituum nequiorum deceptionem. Posteriora il-* *lorum certè pejora sunt prioribus: ac satiùs illis fuisset non cognovisse* *viam justitiæ, quàm eadem cognitâ, à sancti illius, quod ipsis traditum* *fuerat, præcepti converti tramite. Hi sunt canes ad vomitum suum* *reversi, & sues post lotionem immerse volutabro cœni. Gerh. Exerc.* *piet. par. 2. cap. 10. Idque citiùs, quàm nix Libani deserit petras* *in agro, aut aquæ frigidæ defluentes evanescent, Jerem. 18. v. 14.* *Hodiè enim confitentur peccata sua, & cras iterum perpetrant,* *quæ confessi sunt. Nunc proponunt cavere, & post horam a-* *gunt, quasi nihil proposuissent. Promittunt novitatem vitæ &* *obedientiam DEO, Exod. 19. v. 8. cap. 24. v. 4. 7; sed quo-* *tusquisque stat promissis? Quotidiè conversantes in cœtu sancto* *deberent mutari in virum alium notabiliter, uti Saul, 1. Sam. 10.* *v. 6, ut de unoquoque dici posset in proverbio: Num & Saul in-* *ter prophetas? v. 12; sed plerumque verius est: cessavit autem pro-* *phetare. v. 13. Si omni annò unum vitium extirparent, citò vi-* *ri perfecti efficerentur: sed contrarium fit; nam meliores & pu-* *riores in initio conversionis fuisse inveniuntur, quàm post multos* *annos professionis. Undè & vulgò dicitur: Angelicus juvenis se-* *ris satanizat in annis. Verùm stulti sunt, qui spiritu quidem cœperunt,* *carne autem consummant. Gal. 3. v. 3. Non satis est, benè cœpisse,* *nisi etiam finis principio respondeat. Quare nos semel ad Chri-* *stum conversi, non sumus ampliùs configurati prioribus ignorantia no-* *stræ desiderii 1. Petr. 1. v. 14. quid enim prodesset à morbò liberari,* *si statim sequeretur pejor recidiva? quid prodesset à peccatis absolvi,* *si non sequeretur piè vivendi ratio? Malum itaque, quod antea* *dileximus, jam odiò prosequamur; & bonum, quod antè odio* *habuimus, diligamus & sequamur; ne, si ad id, à quo recessimus,* *redeamus, deterius quid nobis contingat, prout Christus sanatum*
K
illum

illum Joh. 5. monuit. Et sic pœnitentiam non tantùm verbis profiteamur, sed bonis operibus demonstramus: simulatam enim pœnitentiam DEUS odit, quâ quis, vel ante sacræ usum cœnæ, vel aliàs pœnitentem ac devotum se exhibet; mox autem ad consuetum ingenium redit, vivitque ut antè, nec ullô reformat modô vitam, vid. Sir. 34. v. 21. usque ad fin. Longè aliter jam affectos nos esse oportet, quàm antè fuimus; alia (filiorum DEI) vita, alii (sanctorum) mores decet: redempti enim sumus per Christum, non ut pro nostrô vivamus ingenio, sed ut peccatis valedicentes piam & justam vitam ducamus, DEOQUE, cuius sumus servi, 1. Petr. 2. v. 17. serviamus. Crescendum nobis est in vera DEI cognitione, charitate, totoque aded Christianismo in dies, ut in fide, vitâ & conversatione respondeamus Evangelio, cuius status, & conditionis simus; ea in omnibus actionibus nostris eligentes, quæ optima, quæque ad DEI gloriam, nostramque & proximi salutem plurimum sunt facientia. Atque ut in hoc constanter permaneamus, verbum, *gladium nostrum spirituale*, Eph. 6. ne sinamus per Satanam nobis è manibus excuti. *Adhortemur nos invicem per singulos dies, donec hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex nobis fallaciâ peccati. Participes enim Christi effecti sumus; si tamen initium substantiæ usque ad finem firmum retineamus.* Hebr. 3. v. 13. 14. adde 1. Cor. 9. v. 25. Apoc. 22. v. 11.

§. 10. Constitueram equidem initio, eò prorsus, quò præcedentia, studio hîc præmium quoque verbi, modis hucusque propositis auditi, longè amplissimum, & pœnam neglecti miserabilissimam delineare: Verùm præsens, vix nominandus, labor, spe & opinione prolixius diductus, eam me mutare sententiam jubet. Interim locò illius selectiorum quorundam scripturæ dictorum, in lectione Biblicâ notatorum, loca adsigno, quæ, spero, Lector verè Christianus, pro singulari sua erga DEUM verbumque ejus pietate, evolvere haut gravabitur. Et quidem I. *quoad præmium temporale ac æternum.* Psalm. 84. v. 5. Psalm. 119. v. 1. 2. Proverb. 8. v. 34. 35. Matth. 13. v. 16. Luc. 11. v. 28. Joh. 13. v. 17. Jacob. 1. v. 25. * Exod. 23. v. 22. Lev. 25. v. 18. cap. 26. v. 3. usque ad 13. Deuter. 5. v. 10. 32. 33. cap. 7. v. 12. seqq. cap. 28. v. 1. seqq. 2. Paralip. 20. v. 20. cap. 26. v. 5. Proverb. 2. v. 7. seqq. cap. 4. v. 10. seq. c. 8. v. 19. c. 13. v. 13. Sap.

Sap. 6. v. 11. cap. 7. v. 28. Esa. 55. v. 11. seqq. Sirach. 24. v. 27. seqq. cap. 50. v. 30. 31. Matth. 6. v. ult. Joh. 14. v. 23. Rom. 8. v. 14. Apocal. 3. v. 10. 20. * 1. Samuel. 2. v. 30. 2. Paralip. 34. v. 27. 28. Proverb. 3. v. 18. Sap. 15. v. 3. Matth. 13. v. 30. 43. Joh. 8. v. 53. II *Quoad poenam temporalem & eternam.* Hebr. 13. v. 17. Levitic. 26. v. 14. usque ad 41. Deuter. 28. v. 15. seq. 1. Samuel. 3. v. 1. 11. cap. 12. v. 15. cap. 15. v. 23. 26. 2. Paralip. 15. v. 3. Matth. 10. v. 14. cap. 21. v. 43. Marc. 6. v. 11. Joh. 15. v. 22. * Psalm. 18. v. 42. Psalm. 66. v. 18. Esa. 1. v. 15. Jerem. 11. v. 11. Ezech. 8. v. 18. Proverb. 1. v. 28. cap. 21. v. 13. cap. 28. v. 9. Micha 3. v. 4. Zachar. 7. v. 13. Joh. 9. v. 31. 4. Esdr. 1. v. 25. seqq. * Ezech. 14. v. 16. seq. Jerem. 7. v. 16. cap. 11. v. 14. cap. 14. v. 11. * 1. Samuel. 28. v. 6. 13. Esa. 5. v. 5. seqq. Daniel. 8. v. 12. 13. Amos. 8. v. 11. 12. Zachar. 11. v. 16. Joh. 12. v. 35. 2. Thessal. 2. v. 9. seqq. Apocal. 2. v. 5. 4. Esdr. 1. v. 24. cap. 5. v. 1. 9. seqq. cap. 14. v. 17. * 2. Reg. 25. v. 9. Psalm. 74. tot. Psalm. 78. v. 67. Psalm. 80. v. 13. 14. Proverb. 5. v. 12. Esa. 30. v. 13. 14. cap. 42. v. 24. c. 65. v. 12. cap. 66. v. 4. Jerem. 5. v. 10. cap. 7. v. 13. seqq. cap. 29. v. 19. Matth. 23. v. 38. Marc. 13. v. 19. 1. Corinth. 10. v. 5. seqq. 4. Esdr. 10. v. 21. 1. Maccab. 3. v. 51. * 1. Reg. 14. tot. 2. Reg. 2. v. 24. cap. 7. v. 2. 19. 20. cap. 17. v. 26. cap. 18. v. 11. 12. 2. Paralip. 24. v. 18. usque ad fin. Proverb. 15. v. 10. Esa. 28. v. 13. Jerem. 7. v. 28. Osee 4. v. 3. cap. 9. tot. Matth. 13. v. 13. seqq. Luc. 12. v. 47. 48. cap. 13. v. 3. Actor. 3. v. 13. Rom. 8. v. 13. 1. Corinth. 3. v. 17. Hebr. 4. v. 2. cap. 12. v. 25. 2. Petr. 2. v. 21. * Psalm. 119. v. 155. Proverb. 8. v. 36. Matth. 3. v. 10. cap. 7. v. 19. seqq. cap. 11. v. 22. seqq. cap. 12. v. 41. seqq. cap. 13. v. 30. 49. 50. cap. 23. v. 17. seq. Luc. 11. v. 31. cap. 13. v. 5. 24. Joh. 12. v. 48. cap. 15. v. 6. Actor. 13. v. 46. Hebr. 3. v. ult. 4. Esdr. 1. v. 24. usque ad fin. cap. 2. v. 9. 10. cap. 9. v. 12. Clementissimo Patri, cum Filio & Spiritu Sancto, Triuni

DEO, qui serid omnium salutem expetit & expectat, sit laus
& gloria in infinitas seculorum æternitates.

AMEN, AMEN.

T A N T U M!

Carmen gratulatorium.

Afficiunt alios arcana resecta Potentùm :
 Te Jovæ reficit Mens bona, NOSTER AMOR.
 Conficiunt alios subtilia dicta Sophorum :
 Te vivum faciunt Dogmata viva DEI.
 Commendant alii capienda vel hæcce vel illa :
 Tu capienda doces enthea Verba piè.
Eja! Tuâ Virtute, tuâ Pietateque maeste;
 Jaspide quæ melior, splendidiusque nitet.
 Hâc modò perge viâ, modò perge laboribus istis
 Assiduè fungi: Præmia justa manent.
 Præmia grata manent, angoribus undique pulsis;
 Fœnore quæ largô, quem colis, Ipse dabit.
 Intereâ votô saltim certare licebit:
 Sit tibi multa salus! sit tibi multus honor!
In Patria si non, premitur quæ mille periclis:
 Attamen in terra, quò pia Fata trahent.
 Quò pia Fata trahent, hominum non invida tollent
 Vota: Sit in votis, quò pia Fata trahent.

Hisce pauculis oculissimo suo Domino Con-
 terraneo, de modo audiendi Verbum Divinum, non
 minùs eruditè, quàm piè, & differenti & dispu-
 tanti, ἐν φρενὸς μυχῷ adplaudere voluere, de-
 buere

Conterranei Hungari, Serenissimi
 Principis Würtemb. in Illustri, quod
 Tubingæ, Stipendio Alumni.

F I N I S.

Lang VI. 5 1

ULB Halle 3
003 730 670

f

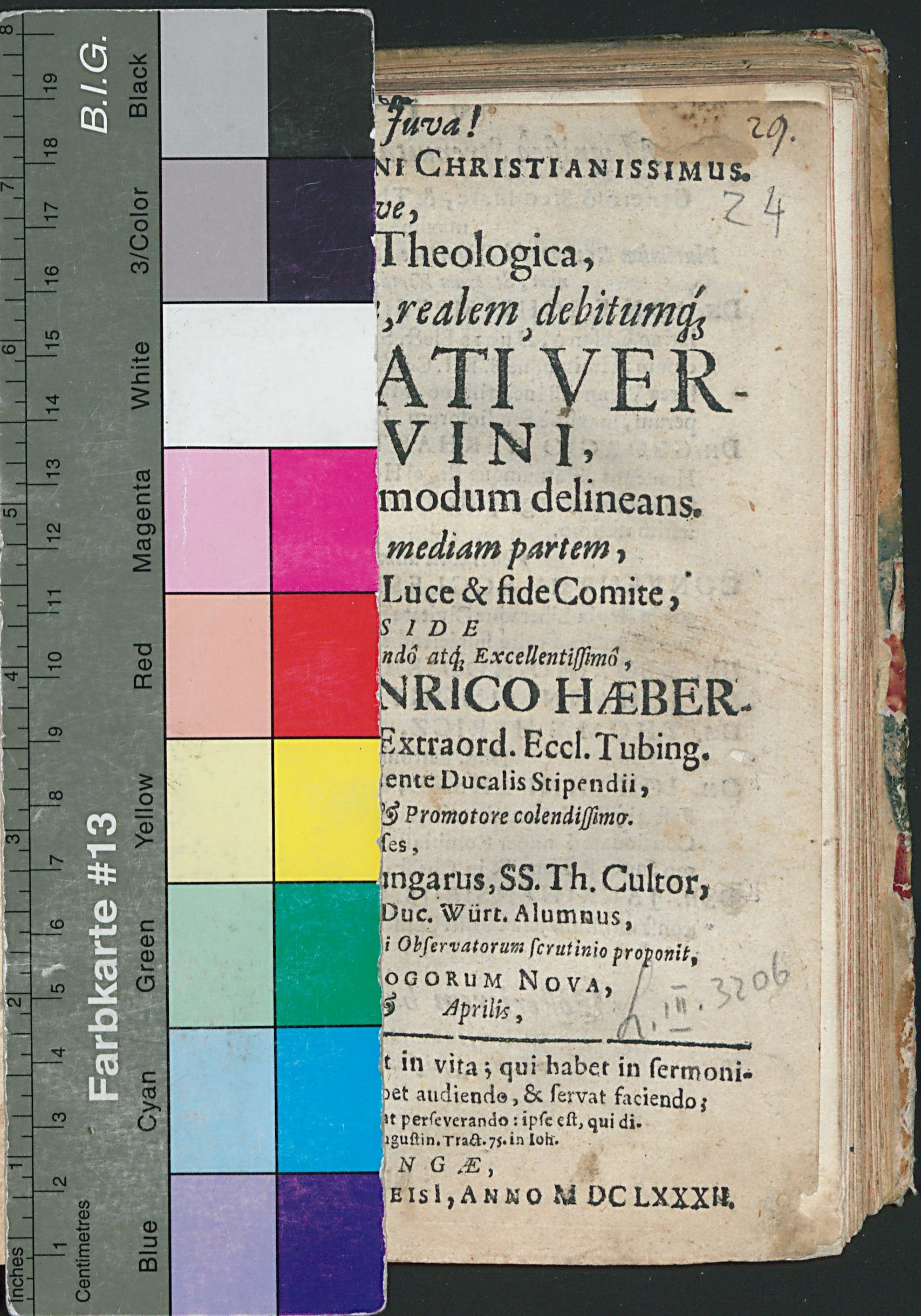
TA → d
neu 14 27 Stück verbleibend

Rino
V377

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Fuva!
NI CHRISTIANISSIMUS.

29.

24

ve,
Theologica,
,realem, debitumq;
ATI VER-
VINI,

modum delineans.
mediam partem,

Luce & fide Comite,
S I D E

ndô atq; Excellentissimô,
NRICO HÆBER.

Extraord. Eccl. Tubing.
ente Ducalis Stipendii,
g Promotore colendissimo.

ses,
ingarus, SS. Th. Cultor,
Duc. Würt. Alumnus,
i Observatorum scrutinio proponit,

OGORUM NOVA,
g Aprilis,

L. III. 3206

t in vita; qui habet in sermoni-
oet audiendo, & servat faciendo;
at perseverando: ipse est, qui di-
agustin. Tra&t. 75. in Ioh.

N G Æ,
EISI, ANNO M DC LXXXII.